

Fortum Oyj

Osavuosisikatsaus Tammi-maaliskuu 2017

27.4.2017

Join the
change

 fortum

Fortum Oyj
Kotipaikka Espoo
Y-tunnus 1463611-4

Sisällys

Tulos parani haastavassa markkinatilanteessa – Russia-segmentin liikevoittotavoitetaso saavutettiin	3
Fortumin toimitusjohtajan Pekka Lundmarkin kommentti	4
Taloudellinen tulos	5
Taloudellinen asema ja rahavirta	6
Markkinatilanne	7
Segmenttikatsaukset	9
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit	15
Osakkeet ja osakepääoma	16
Konsernin henkilöstö	16
Tutkimus ja kehitys	17
Kestävä kehitys	17
Muutoksia Fortumin johdossa	20
Yhtiökokous 2017	20
Katsauskauden jälkeiset tapahtumat	21
Avaintekijät ja riskit	22
Näkymät	22
Fortumin kaupankäynti- ja liikkeeseenlaskijatunnuksen muutos	25
Osingonmaksu	25

Tilinpäätöstiedotteen taulukot

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma	26
Lyhennetty konsernin tase	28
Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	29
Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma	30
Nettovelan muutokset ja tunnusluvut	32
Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot	34
Tunnuslukujen laskentakaavat	52
Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat	54
Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit	55

Ellei toisin mainita, sulkeissa esitetyt luvut viittaavat vertailukauteen eli samaan ajanjaksoon edellisenä vuonna.

Tulos parani haastavassa markkinatilanteessa – Russia-segmentin liikevoittotavoitetaso saavutettiin

Tammi-maaliskuu 2017

- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 313 (275) miljoonaa euroa, +14 %
- Liikevoitto oli 389 (369) miljoonaa euroa, josta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä oli 76 (94) miljoonaa euroa
- Osakekohtainen tulos oli 0,38 (0,37) euroa, jossa vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä oli 0,07 (0,08) euroa
- Liiketoiminnan rahavirta oli yhteensä 282 (375) miljoonaa euroa
- City Solutions -divisioona jaettiin strategian toteuttamisen tukemiseksi City Solutions ja Consumer Solutions -divisiooniin
- Russia-segmentin 18,2 miljardin ruplan liikevoittotavoitetaso (EBIT) saavutettiin edellisten 12 kuukauden aikana

Yhteenveto näkymistä

- Fortum arvioi edelleen, että sähkön kysyntä Pohjoismaissa kasvaa keskimäärin noin 0,5 % vuodessa
- Generation-segmentin suojaukset pohjoismaiselle tuotannolle: loppuvuodeksi 2017 on suojattu noin 55 % hintaan 29 euroa/MWh ja vuodeksi 2018 noin 45 % hintaan 27 euroa/MWh

Tunnuslukuja

	2016	Edelliset 12 kk
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,0	4,0
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA)	0,0	-0,3

Tunnuslukuja

Milj. euroa tai kuten merkitty	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	1 232	989	3 632	3 875
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	423	357	1 015	1 081
Vertailukelpoinen liikevoitto	313	275	644	682
Liikevoitto	389	369	633	653
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	59	67	131	123
Tulos ennen veroja	412	390	595	617
Tulos/osake, euroa	0,38	0,37	0,56	0,57
Liiketoiminnan rahavirta	282	375	621	528
Oma pääoma/osake, euroa	15,82	15,97	15,15	
Korollinen nettovelka (kauden lopussa)	-347	-2 158	-48	-347

Fortumin toimitusjohtaja

Pekka Lundmark:

“Markkinatilanne alkuvuonna 2017 on ollut hieman edellisvuotta parempi. Tukkuhinnat ovat nousseet, mutta ne ovat edelleen matalalla tasolla, mikä heikentää kaikkien sähköntuottajien tuloskehitystä. Vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä pohjoismaiset vesivarannot olivat hieman keskiarvoa pienemmät. Sademäärät ja tulovirtaamat olivat kuitenkin pitkän aikavälin keskiarvoa korkeammat ja rajoittivat spot-hintojen nousua.

Haastavasta markkinatilanteesta huolimatta ensimmäisen vuosineljänneksen tulos oli varsin tyydyttävä. Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 14 % vuoden 2016 ensimmäiseen vuosineljännekseen verrattuna 313 miljoonaan euroon.

Yksi alkuvuoden onnistujista oli jälleen Russia-segmentti. Sen vertailukelpoinen liikevoitto oli 132 miljoonaa euroa, kun se viime vuoden vastaavalla neljänneksellä oli 79 miljoonaa euroa. Edellisten 12 kuukauden vertailukelpoinen liikevoitto oli 277 miljoonaa euroa, mikä ylitti segmentin 18,2 miljardin ruplan liikevoittotavoitetaso. Odotimme saavuttavamme tavoitteen vuosien 2017-2018 aikana – kuten olemme useaan otteeseen kertoneet – ja nyt voimme todeta, että tavoite saavutettiin aikataulun mukaisesti. Generation-segmentin tulos heikkeni lähinnä vähemmän vesivoimatuotannon takia, mutta korkeampi saavutettu sähkön tukkumyyntihinta tasoitti laskua osittain.

Jatkoimme organisaatorakenteemme uudistamista ensimmäisellä neljänneksellä jakamalla City Solutions –divisioonan liiketoiminnat kahteen divisioonaan. City Solutions –nimellä jatkava divisioona keskittyy lämpö-, jäähdytys- ja kiertotalousratkaisuihin ja uusi Consumer Solutions –divisioona keskittyy kuluttaja-asiakkaisiin. Näiden kahden divisioonan liiketoimintamallit ovat hyvin erilaiset, minkä vuoksi kumpikin vaatii johdon erillistä huomiota.

Olemme myös jatkaneet strategiaamme toteuttamista vuoden 2016 pääomamarkkinapäivässämme esittämämme suuntaviivojen mukaisesti. Eilen tiedotimme Oslon kaupungin kanssa suunnittelemaamme monivaiheisesta Hafslund ASA:n omistusjärjestelystä Norjassa, joka toteutuessaan etenee näin: Sopimuksen mukaisesti myymme Hafslund ASA:n 34,1 %:n omistusosuuden Oslon kaupungille, minkä jälkeen ostamme Hafslundin sähkönmyyntiliiketoiminnan kokonaisuudessaan. Hankinnan myötä lähes kaksinkertaistamme sähkön vähittäismyynnin asiakasmäärämme 1,3 miljoonasta 2,4 miljoonaan. Osana järjestelyä olemme myös sopineet kumppanuudesta Oslon kaupungin kanssa lämpöliiketoiminnassa ja jätteen energiakäytössä. Tämä toteutetaan yhdistämällä Hafslundin lämpöliiketoiminta-alue ja Oslon jätteenpolttolaitos Klemetsrudanlegget uuteen perustettavaan yhtiöön, jonka Fortum ja Oslon kaupunki omistaisivat puoliksi. Lopuksi Fortum hankkii 10 %:n osuuden Hafslundin sähköntuotantoon keskittyneestä Production-liiketoiminta-alueesta. Järjestelyn toteutuminen edellyttää Oslon kaupunginvaltuuston (Bystyret) hyväksynnän ja tarpeelliset viranomaishyväksynät. Suunniteltu yritysjärjestely on täysin strategiaamme ensimmäisen vaiheen tavoitteiden mukainen.

Viime vuonna hankittujen Ekokemin ja DUONin myönteinen vaikutus näkyy ensimmäisen vuosineljänneksen tuloksessa selvästi. Strategiamme toteutus ja Hafslundin uudelleenjärjestely sen yhtenä askeleena parantaa tulostamme myös jatkossa. Olemme hankkineet liiketoimintoja, jotka ovat ydinosaamisalueellamme, lähellä kotimarkkinoitamme ja joilla on olemassa olevaa kassavirtaa.

Strategiamme toteuttaminen jatkuu, ja vahva taloudellinen asemamme tarjoaa meille edelleen mahdollisuuksia osallistua toimialan uudelleenjärjestelyihin.“

Taloudellinen tulos

Liikevaihto segmenteittäin

Milj. euroa	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Generation	474	467	1 657	1 664
City Solutions	290	228	782	844
Consumer Solutions	242	175	668	735
Russia	349	249	896	996
Muut	24	24	92	92
Nord Poolissa tehtyjen ostojen ja myyntien netotus	-118	-120	-384	-382
<i>Eliminoinnit</i>	-29	-34	-79	-74
Yhteensä	1 232	989	3 632	3 875

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin

Milj. euroa	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Generation	166	182	527	511
City Solutions	94	70	186	210
Consumer Solutions	14	14	55	55
Russia	168	105	312	375
Muut	-20	-13	-64	-71
Yhteensä	423	357	1 015	1 081

Vertailukelpoinen liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Generation	136	155	417	398
City Solutions	56	44	64	76
Consumer Solutions	12	14	48	46
Russia	132	79	191	244
Muut	-24	-16	-77	-85
Yhteensä	313	275	644	682

Liikevoitto segmenteittäin

Milj. euroa	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Generation	230	211	338	357
City Solutions	59	58	86	87
Consumer Solutions	-9	5	59	45
Russia	132	111	226	247
Muut	-23	-15	-77	-85
Yhteensä	389	369	633	653

Tammi-maaliskuu 2017

Tammi-maaliskuussa 2017 konsernin liikevaihto oli 1 232 (989) miljoonaa euroa. Kasvu johtui Venäjän ruplan vahvistumisesta sekä Ekokemin ja DUONin yhdistämisestä Fortum-konserniin. Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 423 (357) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 313 (275) miljoonaa euroa, ja konsernin raportoitu liikevoitto 389 (369) miljoonaa euroa. Raportoituun liikevoittoon vaikuttivat 76 (94) miljoonan euron vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät, joihin sisältyy myyntivoitot, pääasiassa suojaukseen käytettyjen johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukaisen kirjanpitokäytännön sekä ydinjätehuoltorahastoon liittyvät oikaisut (liite 4).

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli yhteensä 59 (67) miljoonaa euroa, josta Hafslundin osuus oli 14 (14) miljoonaa euroa, TGC-1:n 1 (9) miljoonaa euroa ja Fortum Värmen 44 (44) miljoonaa euroa. Hafslundin ja TGC-1:n osuudet tuloksesta perustuvat yhtiöiden julkaisemiin vuoden 2016 neljännen vuosineljänneksen osavuosisikatsauksiin (liite 12).

Nettorahoituskulut olivat -36 (-47) miljoonaa euroa ja ne sisälsivät 1 (2) miljoonan euron rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutoksen.

Tulos ennen veroja oli 412 (390) miljoonaa euroa.

Raportointikauden verot olivat -72 (-59) miljoonaa euroa. Tuloslaskelman efektiivinen tuloverokanta oli 17,4 % (15,0 %). Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta, kun osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta ja verovapaita myyntivoittoja ei oteta huomioon, oli 20,4 % (18,1 %) (liite 8).

Kauden tulos oli 340 (331) miljoonaa euroa. Osakekohtainen tulos (EPS) oli 0,38 (0,37) euroa, josta 0,07 (0,08) liittyi vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

Taloudellinen asema ja rahavirta

Rahavirta

Liiketoiminnan rahavirta tammi-maaliskuussa 2017 laski 93 miljoonalla eurolla ja oli 282 (375) miljoonaa euroa. Muutos syntyi 66 miljoonaa euroa korkeammasta vertailukelpoisesta käyttökatteesta (EBITDA) ja 186 miljoonaa euroa pienemmistä toteutuneista valuuttakurssieroista. Toteutuneet valuuttakurssierot olivat -58 (128) miljoonaa euroa ja ne liittyivät Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryhtiöiden lainoja suojaavien valuuttavaihtosopimusten jatkamiseen.

Käyttöomaisuusinvestoinnit kasvoivat vertailukaudesta 67 miljoonalla eurolla ja olivat 180 (113) miljoonaa euroa. Investointien rahavirta laski 1 (379) miljoonaan euroon. Muutos syntyi lähinnä hyödykejohdannaiskaupassa käteisvakuuksina käytettyjen pankkitalletuksien laskusta 182 (-176) miljoonaa euroa.

Rahavirta ennen rahoitusta oli 280 (-4) miljoonaa euroa.

Pitkäaikaisia lainoja maksettiin yhteensä 292 (3) miljoonaa euroa sisältäen kaksi Ruotsin kruunumääräistä joukkovelkakirjalainaa, yhteensä 290 miljoonaa euroa. Likvidit varat kasvoivat yhteensä 56 (21) miljoonaa euroa.

Yhtiön varat ja sijoitettu pääoma

Taseen loppusumma kasvoi 228 miljoonalla eurolla ja oli 22 192 (31.12.2016: 21 964) miljoonaa euroa.

Likvidit varat raportointikauden lopussa olivat 5 222 (31.12.2016: 5 155) miljoonaa euroa.

Sijoitettu pääoma kasvoi 374 miljoonalla eurolla ja oli 19 023 (31.12.2016: 18 649) miljoonaa euroa.

Oma pääoma

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma oli 14 057 (31.12.2016: 13 459) miljoonaa euroa.

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus omasta pääomasta kasvoi 598 miljoonaa euroa, mikä johtui pääosin kauden tuloksesta, 335 miljoonaa euroa ja 192 miljoonan euron valuutanmuuntoeroista.

Rahoitus

Fortum oli katsauskauden lopussa nettokassaposiitiivinen. Nettokassa kasvoi 299 miljoonalla eurolla ja oli 347 (31.12.2016: 48) miljoonaa euroa.

Maaliskuun lopussa konsernin likvidit varat olivat 5 222 (31.12.2016: 5 155) miljoonaa euroa mukaan lukien OAO Fortumin rahat ja pankkisaamiset, joiden yhteenlaskettu arvo oli 236 (31.12.2016: 105) miljoonaa euroa. Likvidien varojen lisäksi Fortumilla oli käytettävissään 2,0 miljardia euroa nostamattomia valmiusluottoja (liite 16).

Konsernin nettorahoituskulut olivat -36 (-47) miljoonaa euroa sisältäen -30 (-39) miljoonaa euroa nettokorkokuluja.

Fortumin pitkäaikaisissa luottoluokituksissa ei tapahtunut muutoksia raportointikaudella. Fortumin Standard & Poor's:in pitkäaikainen luottoluokitus on BBB+ ja lyhyen ajan luokitus A-2. Näkymät ovat vakaat. Fitchin Fortumin pitkänajan luottoluokitus (IDR) on BBB+ ja lyhyen aikavälin luokitus on F2, näkymät vakaat.

Tunnuslukuja

Maaliskuun lopussa vertailukelpoisen nettovelan ja käyttökatteen (EBITDA) suhde edellisten 12 kuukauden ajalta oli -0,3 (31.12.2016: 0,0).

Velkaantumisaste oli -2 % (31.12.2016: 0 %) ja omavaraisuusaste 64 % (31.12.2016: 62 %).

Osakekohtainen oma pääoma oli 15,82 (31.12.2016: 15,15) euroa. Sijoitetun pääoman tuotto edellisten 12 kuukauden ajalta oli 4,0 % (31.12.2016: 4,0 %).

Markkinatilanne

Pohjoismaat

Alustavien tilastotietojen mukaan tammi-maaliskuussa 2017 Pohjoismaissa kulutettiin sähköä 114 (117) terawattituntia (TWh). Kulutus pieneni vertailukaudesta lämpimämmän sään takia.

Vuoden 2017 alussa Pohjoismaiden vesivarastot olivat 75 TWh eli 8 TWh alemmat kuin pitkän aikavälin keskiarvo ja 23 TWh alemmat kuin vuotta aiemmin. Maaliskuun lopussa vesivarastot olivat 3 TWh alle pitkän aikavälin keskiarvon ja 10 TWh vähemmän kuin vuotta aiemmin. Alkuvuoden vajetta pienensivät pitkän aikavälin keskiarvoa korkeampi sadanta ja tulovirtaama sekä vähäisempi kulutus ja korkea ydivoiman käyttöaste.

Tammi-maaliskuussa 2017 sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 31,1 (24,0) euroa megawattitunnilta (MWh). Hintaa nostivat pääasiassa hiililauhteen selkeästi korkeampi rajakustannus ja pitkän aikavälin keskiarvoa alhaisempi vesivarantotilanne. Keskimääräinen sähkön aluehinta Suomessa oli 32,9 (30,4) euroa/MWh ja Ruotsissa SE3-alueella (Tukholma) 31,8 (24,1) euroa/MWh.

Saksassa keskimääräinen spot-hinta tammi-maaliskuussa 2017 oli 41,3 (25,2) euroa/MWh. Hinnan nousu johtui matalammasta ydinvoiman tuotannosta, matalista vesivarannoista, polttoaineiden hintojen noususta sekä Manner-Euroopan kylmästä tammikuusta.

CO₂-päästöoikeuksien (EUA = EU Emission Allowance) markkinahinta oli 6,5 euroa/tonni vuoden alussa päättyen 4,7 euroon/tonni maaliskuun 2017 lopussa.

Russia

Fortum toimii Länsi-Siperiassa Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joissa teollinen tuotanto on keskittynyt öljyyn ja kaasuun, sekä Uralilla metalliteollisuuteen keskittyneellä Tšeljabinskin alueella.

Alustavien tilastotietojen mukaan Venäjän sähkönkulutus tammi-maaliskuussa oli 283 (279) TWh. Vastaava luku Fortumin toiminta-alueella, hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue) oli 217 (212) TWh.

Keskimääräinen sähkön spot-hinta, kapasiteettihinta pois lukien, kasvoi 2,9 % 1 180 (1 147) ruplaan/MWh hintavyöhykkeellä 1.

Tarkemmat markkinatiedot on esitetty taulukoissa katsauksen lopussa (sivu 54).

Liiketoimintaympäristö Euroopassa ja päästömarkkinat

Päästökauppadirektiivin muutos loppusuoralla

Päästökauppakautta 2021-2030 koskevan direktiivimuutoksen käsittely on edennyt ratkaisevaan loppuvaiheeseen. Euroopan parlamentti hyväksyi kannanottonsa ja neuvosto saavutti yhteisymmärryksen direktiivistä helmikuussa. Kolmikantaneuvottelut parlamentin, neuvoston ja komission kesken käynnistyivät 4.4.2017 ja ne odotetaan saatavan päätökseen kesän aikana. Direktiivi voitaisiin hyväksyä virallisesti kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Päästömarkkinan tasapainon ja hinnoittelun kannalta keskeisin asia on markkinavakausmekanismin (MSR) vahvistaminen kaksinkertaistamalla vakausvarantoon sisäänotettavien päästöoikeuksien määrää tilapäisesti. Kiihkeämpinä asioita parlamentin ja neuvoston välillä ovat päästöoikeuksien mitätöinti (määrä ja aikataulu), huutokauppaosuuden joustavuus sekä epäsuorien kustannusten kompensointi.

Kiertotalouslainsäädännöllä vaikutuksia jätteen energiahyötykäyttöön

Tammikuussa komissio julkisti vuonna 2015 annetun kiertotalouspaketin edistymisraportin. Lisäksi komissio antoi jäsenmaille ohjeistusta jätteen energiahyödyntämisestä.

Kiertotalouslainsäädännön käsittelyä koskevat kolmikantaneuvottelut komission, parlamentin ja neuvoston kesken alkavat sen jälkeen kun neuvosto on tehnyt päätöksensä ja tavoitteena on saada lainsäädäntöpaketti valmiiksi kesän aikana. Pakettiin sisältyvät muutokset jäte-, kaatopaikka- ja pakkausjätedirektiiveihin sekä kolmeen muuhun jätteitä koskevaan direktiiviin. Tärkeimmät keskustelussa olevat asiat ovat yhdyskuntajäte sekä kierrätys- ja uudelleenkäyttötavoitteet.

Jätteestä energiaa -tiedonanto sisältää ei-sitovia ohjeita jätteen energiahyötykäytöstä osana kiertotaloutta. Jätteen energiahyötykäyttö nähdään keinona kaatopaikkasijoituksen lopettamiseen sekä kierrätyksestä ylijäävän jätteen käsittelymenetelmänä.

Segmenttikatsaukset

City Solutions -divisioona jaettiin 1.3.2017 alkaen kahteen divisioonaan: City Solutions ja Consumer Solutions, jotka raportoivat erillisinä segmentteinään. City Solutions -divisioonan vastuulle kuuluvat kaukolämpö ja -kylmä, jätteen energiahyötykäyttö, biopolttoaineet sekä muut kiertotalouden ratkaisut. Consumer Solutions -divisioonan vastuulle kuuluvat sähkönmyynti Pohjoismaissa, sähkön ja kaasun myynti sekä kaasun jakelu Puolassa sekä asiakaspalvelu Pohjoismaissa (raportoitiin aikaisemmin Muut-segmentissä). Uuden organisaatorakenteen mukaiset vertailuluvut julkaistiin 11.4.2017.

Generation

Generation-segmentti vastaa Fortumin sähköntuotannosta Pohjoismaissa. Siihen kuuluvat ydinvoima-, vesivoima- ja lämpövoimatuotanto, sähköntuotannon optimointi ja sähkökauppa, markkina-analyysi sekä globaalisti ydinvoiman asiantuntijapalvelut.

Milj. euroa	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	474	467	1 657	1 664
- sähkönmyynti	470	461	1 635	1 644
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	374	393	1 339	1 320
- muu myynti	4	6	22	20
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	166	182	527	511
Vertailukelpoinen liikevoitto	136	155	417	398
Liikevoitto	230	211	338	357
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista**	-1	-4	-34	-31
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	5 823	5 835	5 815	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %			6,9	6,6
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	24	27	203	200
Henkilöstön lukumäärä	984	1 064	979	

* Sähkön tukkumyynnit ja -volymit Pohjoismaissa sisältävät vesi- ja ydinvoimantuotannon ilman vähemmistöosuuksia. Ne eivät sisällä lämpövoimantuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

** Voimalaitokset rakennetaan usein yhdessä muiden energiantuottajien kanssa ja omistajat ostavat sähköntuotannon hinnalla, joka vastaa tuotannon kustannuksia mukaan lukien korkokulut ja tuotannolliset verot. Osuus tuloksesta koostuu lähinnä IFRS-oikaisuista (eli ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen kirjanpito) ja poistojen kirjaamisesta alkuperäisistä kauppahinnan kohdistuksista konsernin taseella (liite 20 vuoden 2016 tilinpäätöksessä).

Sähköntuotanto energialähteittäin

TWh	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Vesivoima Pohjoismaissa	5,2	6,5	20,7	19,4
Ydinvoima Pohjoismaissa	6,7	6,8	24,1	24,0
Lämpövoima Pohjoismaissa	0,1	0,1	0,5	0,5
Yhteensä	12,0	13,5	45,3	43,8

Pohjoismainen myynti

TWh	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Myynti Pohjoismaissa	14,3	15,8	52,4	50,9
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	11,5	12,8	43,2	41,9

* Sähkön tukkumyynnitulot ja -volymit Pohjoismaissa sisältävät vesi- ja ydinvoimantuotannon ilman vähemmistöosuuksia. Ne eivät sisällä lämpövoimantuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

Myyntihinta

Euroa/MWh	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa*	32,6	30,7	31,0	31,6

* Segmentin sähkön tukkukinta sisältää vesi- ja ydinvoimantuotannon ilman vähemmistöosuuksia. Se ei sisällä lämpövoimantuotantoa, vähemmistöosuuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

Tammi-maaliskuu 2017

Generation-segmentin kokonaissähköntuotanto Pohjoismaissa tammi-maaliskuussa 2017 oli 12,0 (13,5) TWh. Lasku johtui lähinnä 1,3 TWh alemmasta vesivoiman tuotantomäärästä. Pohjoismainen lämpövoimantuotanto oli 0,1 (0,1) TWh. Tuotannosta 99 % (99 %) oli hiilidioksidipäästötöntä.

Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 166 (182) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 136 (155) miljoonaa euroa. Heikkeneminen johtui lähinnä alemmasta vesivoiman tuotannosta, jota hieman kompensoivat korkeampi saavutettu sähkön hinta ja jonkin verran pienemmät kiinteät kulut.

Liikevoitto oli 230 (211) miljoonaa euroa. Liikevoittoon vaikuttivat sähköntuotantoa pääasiassa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitokäytäntö ja ydinjätehuolto-rahastoon liittyvä oikaisu, yhteensä 94 (56) miljoonaa euroa (liite 4).

Fortumin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista oli -1 (-4) miljoonaa euroa (liite 12).

Generation-segmentissä saavutettu sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa oli 32,6 (30,7) euroa/MWh eli 1,9 euroa/MWh korkeampi kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2016. Sähkön keskimääräinen systeemihinta Nord Poolissa oli 31,1 (24,0) euroa/MWh. Keskimääräinen aluehinta Suomessa oli 32,9 (30,4) euroa/MWh ja Ruotsissa Tukholman alueella (SE3) 31,8 (24,1) euroa/MWh.

City Solutions

City Solutions-segmentin vastuulla on kehittää kestävästä kaupunkiratkaisuista kasvavaa liiketoimintaa Fortumille. Segmenttiin kuuluvat kaukolämpö ja -kylmä, jätteen energiahyötykäyttö, biopolttoaineet sekä muut kiertotalouden ratkaisut. Segmentillä on liiketoimintaa Pohjoismaissa, Baltiassa ja Puolassa. Segmenttiin kuuluu myös Fortumin 50 %:n omistusosuus Fortum Värmestä, joka on yhteisyritys ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä.

Milj. euroa	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	290	228	782	844
- lämmönmyynti	175	170	448	453
- sähkönmyynti	42	43	122	121
- muu myynti	73	16	212	269
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	94	70	186	210
Vertailukelpoinen liikevoitto	56	44	64	76
Liikevoitto	59	58	86	87
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	46	48	76	74
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	2 894	2 100	2 873	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto %			5,9	6,0
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	21	20	807	808
Henkilöstön lukumäärä	1 691	1 362	1 701	

4.4.2017 Ekokemin brändi muuttui Fortumiksi. Entinen Ekokem muodostaa Fortumin Recycling and Waste Solutions -yksikön (kierrätys- ja jäteratkaisut), joka kuuluu City Solutions -divisioonaan.

Tammi-maaliskuu 2017

City Solutions -segmentin lämmönmyynti tammi-maaliskuussa 2017 oli 3,8 (3,5) TWh. CHP-laitosten sähkönmyyntimäärät olivat yhteensä 0,9 (1,0) TWh.

Segmentin liikevaihto kasvoi 290 (228) miljoonaan euroon, mikä johtui pääosin Ekokemin yhdistämisestä Fortum-konserniin.

Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) kasvoi ja oli 94 (70) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 56 (44) miljoonaa euroa. Kasvu johtui pääosin Ekokemin yhdistämisestä Fortum-konserniin ja suotuisammista polttoaineiden hinnoista.

Liikevoitto oli 59 (58) miljoonaa euroa ja siihen vaikuttivat pääasiassa suojaavien johdannaisten IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitoikäntö, 3 (2) miljoonaa euroa (liite 4) ja 0 (12) miljoonan euron pienemmät myyntivoitot.

Fortumin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista oli 46 (48) miljoonaa euroa ja se koostui lähinnä Fortum Värmen liikevoitosta (liite 12).

Lämmönmyynti maittain

TWh	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Suomi	1,5	1,4	3,6	3,7
Puola	1,6	1,6	3,6	3,6
Muut maat	0,7	0,6	1,5	1,6
Yhteensä	3,8	3,5	8,7	8,9

Sähkönmyynti maittain

TWh	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Suomi	0,6	0,6	1,5	1,5
Puola	0,2	0,2	0,7	0,7
Muut maat	0,2	0,2	0,6	0,6
Yhteensä	0,9	1,0	2,8	2,7

Consumer Solutions

Consumer Solutions -divisioonan vastuulle kuuluvat sähkönmyynti Pohjoismaissa, sähkön ja kaasun myynti sekä kaasun jakelu Puolassa sekä asiakaspalvelu Pohjoismaissa.

Milj. euroa	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	242	175	668	735
- sähkönmyynti	176	169	528	535
- muu myynti	66	6	140	200
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	14	14	55	55
Vertailukelpoinen liikevoitto	12	14	48	46
Liikevoitto	-9	5	59	45
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	0	0	0	0
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	158	126	154	
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	2	114	120	8
Henkilöstön lukumäärä	985	990	961	

8.11.2016 DUONin brändi muutettiin Fortumiksi. Entinen DUON muodostaa Consumer Solutions, Poland -yksikön, joka kuuluu Consumer Solutions -divisioonaan.

Tammi-maaliskuu 2017

Tammi-maaliskuun 2017 sähkön myynti oli 4,0 (4,1) TWh. Asiakasmäärä kauden lopussa oli noin 1,36 (1,34) miljoonaa.

Myynti kasvoi 242 (175) miljoonaan euroon, mikä johtui DUONin yhdistämisestä Fortum-konserniin.

Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 14 (14) miljoonaa euroa ja vertailukelpoinen liikevoitto oli 12 (14) miljoonaa euroa. Kannattavuus parani DUONin yhdistämisen ansiosta, kun taas sähkötuotteiden pienemmät keskikatteet vaikuttivat siihen negatiivisesti.

Liikevoitto oli -9 (5) miljoonaa euroa ja siihen vaikutti pääasiassa suojaukseen käytettyjen johdannaisien IFRS:n (IAS 39) mukainen kirjanpitokäytäntö, -21 (-9) miljoonaa euroa.

Myynti

TWh	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Sähkö	4,0	4,1	12,3	12,3
Kaasu*	1,1	n/a	2,2	3,3

* ei sisällä tukkumyyntiä

Asiakasmäärä

Tuhatta*	I/17	I/16
Sähkö	1 350	1 340
Kaasu	10	10
Yhteensä	1 360	1 340

* pyöristettynä lähimpään 10 000:een

Russia

Russia-segmentti koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Segmentti sisältää myös Fortumin yli 29 prosentin omistusosuuden TGC-1:ssä. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka raportoidaan pääomaosuusmenetelmän mukaisesti.

Milj. euroa	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	349	249	896	996
- sähkönmyynti	235	172	691	754
- lämmönmyynti	113	76	199	236
- muu myynti	1	1	6	6
Vertailukelpoinen käyttökatte (EBITDA)	168	105	312	375
Vertailukelpoinen liikevoitto	132	79	191	244
Liikevoitto	132	111	226	247
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista	1	9	38	30
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	3 520	2 656	3 284	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			8,0	9,0
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	32	40	201	193
Henkilöstön lukumäärä	3 769	3 817	3 745	

Maaliskuussa 2016 valmistuneen monivuotisen investointiohjelman jälkeen Fortumin kokonaiskapasiteetti Venäjällä on 4 482 MW.

Vuoden 2007 jälkeen rakennettua uutta kapasiteettia on 2 268 MW, joka on Venäjän valtion takaaman takuuhinnan piirissä (CSA, Capacity Supply Agreement). Jokaiselle uudelle laitokselle maksetaan Venäjän valtion takaamaa takuuhintaa 10 vuoden ajan käyttöönotosta lähtien. Saadut kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyys vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. Kapasiteettimaksut voivat myös vaihdella hieman vuosittain, sillä tuotto on sidottu Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioihin, joiden maturiteetti on 8-10 vuotta. Maaliskuussa 2017 sähkön tukkukaupan viranomaisen julkisti painotetun pääoman keskimääräisen kustannuksen (WACC) ja kuluttajahintaindeksiin (CPI) vuodelle 2016. Näitä tietoja käytettiin uutta kapasiteettia koskevien CSA (Capacity Supply Agreement)-maksujen määrittämiseen vuodelle 2017.

Kapasiteettimaksuja laskettiin hiukan vastaamaan Venäjän pitkän aikavälin valtionobligaatioiden alempaa korkoa. Viranomaisen tarkasteli myös investointivelvoitesopimuksen takaamia kapasiteettimaksuja. Tarkastelussa (tehdään kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta) otettiin huomioon sähkönmyyntituotot ja kapasiteettimaksuja nostettiin pienempien tuottojen vuoksi.

Koko Fortumin ennen vuotta 2008 rakennetulla tuotantokapasiteetilla, yhteensä 2 214 MW joulukuussa 2016, oli oikeus osallistua vanhaa kapasiteettia (CCS, Competitive Capacity Selection) koskevaan huutokauppaan vuodelle 2017. Suurin osa Fortumin huutokaupassa tarjoamista voimalaitoksista tuli valituiksi. Fortumin vanhasta kapasiteetista 195 MW ei tullut valituksi, mutta sille Fortum on saanut forced mode -statuksen eli yhtiö saa maksun myös tästä kapasiteetista.

Tammi–maaliskuu 2017

Tammi-maaliskuussa 2017 Russia-segmentin sähkönmyynti oli 7,9 (8,3) TWh ja lämmönmyynti 8,2 (9,0) TWh. Tobolskin CHP-laitoksen myynti helmikuussa 2016 laski sekä sähkön että lämmön tuotantomäärä. Sähkön tuotantomäärää laski lisäksi Nyaganin huolto.

Liikevaihto kasvoi 349 (249) miljoonaan euroon pääasiassa Venäjän ruplan vahvistumisen ansiosta.

Russia-segmentin vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 168 (105) miljoonaa euroa. Vertailukelpoinen liikevoitto oli 132 (79) miljoonaa euroa. Uusien yksiköiden käyttöönotto, korkeammat CSA-maksut ja parempi luottotappioiden perintä vaikuttivat positiivisesti tulokseen. Venäjän ruplan vaikutus Russia-segmentin tulokseen oli 29 miljoonaa euroa.

Liikevoitto oli 132 (111) miljoonaa euroa, joka sisälsi 0 (32) miljoonaa euroa myyntivoittoja (liite 4).

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli 1 (9) miljoonaa euroa (liite 12).

Fortumin keskeiset sähkön kapasiteetin ja kaasun hinnat Venäjällä

	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Sähkön spot-hinta (markkinahinta) Uralin alue RUB/MWh	1 034	1 018	1 054	1 059
Keskimääräinen säännelty kaasun hinta Uralin alueella RUB/1000 m ³	3 614	3 614	3 614	3 614
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille (CCS) tRUB/MW/kk*	157	149	140	142
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille (CSA) tRUB/MW/kk*	980	871	815	844
Keskimääräinen kapasiteettihinta tRUB/MW/kk	585	498	481	503
Fortumin saavuttama sähkönhinta Venäjällä RUB/MWh	1 868	1 666	1 734	1 790
Fortumin saavuttama sähkönhinta Venäjällä EUR/MWh**	29,8	20,7	23,5	26,0

* Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyymeille, pois lukien suunnittelemattomat seisokit, huollot ja oma käyttö

** Muunnettu käyttäen keskikurssia

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

Investoinnit jatkuvien toimintojen käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin tammi-maaliskuussa 2017 olivat 206 (207) miljoonaa euroa. Investoinnit ilman yritysostoja olivat 172 (82) miljoonaa euroa (liite 4).

Fortum suunnittelee ottavansa käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja suorittavansa perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

	Tyyppi	Sähkön- tuotanto- kapasiteetti MW	Lämmön- tuotanto- kapasiteetti MW	Toimitus alkoi/alkaa
Generation				
Loviisa, Suomi	Ydinvoima	6		Q4 2017
Vesivoimaloita Ruotsissa ja Suomessa	Vesivoima	~10		2017
City Solutions				
Zabrze, Puola	CHP	75	145	2018
Russia				
Uljanovsk	Tuuli	35		Q4 2017
Muut				
Solberg, Ruotsi	Tuuli	75*		Q4 2017
Ånstadblåheia, Norway	Tuuli	50		2018
Sørfjord, Norway	Tuuli	90		2019
Rajasthan, Intia	Aurinko	70		Alkoi Q1 2017
Karnataka, Intia	Aurinko	100		Q2 2017

* Skellefteå Kraft AB (SKAB) osallistuu projektiin 50%:n (37.5 MW:n) osuudella.

Generation

Fortum osallistuu 1 600 MW:n Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Suomessa Teollisuuden Voima Oyj (TVO) -omistusosuutensa kautta. Laitoksen toimittajan, AREVA-Siemens -yhteenliittymän mukaan yksikön kaupallisen sähköntuotannon odotetaan alkavan loppuvuonna 2018. TVO on nostanut 300 miljoonaa euroa osakaslainaa yhteensä 600 miljoonan euron sitoumuksesta. Fortumin osuus 300 miljoonan euron nostetusta lainasta on noin 75 miljoonaa euroa. Fortumin jäljellä oleva sitoumus OL3-yksikköön on 75 miljoonaa euroa (liite 13).

City Solutions

Ekokem Oyj:n loppujen vähemmistöosakkeiden lunastusprosessin lopullinen päätös tehtiin välimiesoikeudessa 30.3.2017, mikä nosti Fortumin omistuksen 100 %:iin.

Muut

Tammikuun 2017 alussa Fortum sai päätökseen kolmen tuulivoimaprojektin oston norjalaiselta Nordkraft yhtiöltä. Kauppaan kuuluu Nygårdsfjellet-tuulipuisto, joka on jo toiminnassa, sekä täysin luvitetut Ånstadblåheia- ja Sørfjord-projektit. Tuulipuistojen arvioidaan valmistuvan 2018 ja 2019 ja niiden suunniteltu yhteinen tuotantokapasiteetti on noin 170 MW.

Maaliskuun 2017 lopussa Fortum otti käyttöön teholtaan 70 MW:n aurinkovoimalaitoksen Bhadla-aurinkopuistossa Rajasthanin osavaltiossa Intiassa. Fortum voitti tammikuussa 2016 käänteisen huutokaupan aurinkovoimaprojektista, ja aurinkovoimalaitos toteutettiin suunnitellussa aikataulussa. Voimalaitoksella tuotetulle sähkölle maksetaan takuuhintaa 25 vuoden ajan. Sähkönostosopimus on tehty Intian suurimman sähköyhtiön, National Thermal Power Corporationin (NTPC) kanssa.

Osakkeet ja osakepääoma

Fortumin osake Nasdaq Helsingissä

Tammi- maaliskuu 2017	Osakevaihto kpl	Arvo yhteensä euroa	Korkein euroa	Alin euroa	Keskihinta* euroa	Viimeisin euroa
FORTUM**	126 724 239	1 842 944 585	15,33	13,92	14,54	14,83

* kaupankäyntimäärillä painotettu

** 25.1.2017 asti FUM1V

	31.3.2017	31.3.2016
Markkina-arvo, miljoonaa euroa	13 174	11 824
Osakkeenomistajia, kpl	134 646	143 190
Suomen valtion omistusosuus, %	50,8	50,8
Hallintarekisteröityjen ja ulkomaisten omistajien osuus, %	27,6	24,9
Kotitalouksien omistusosuus, %	11,5	12,6
Rahoitus- ja vakuutuslaitosten omistusosuus, %	1,8	2,5
Muiden kotimaisten sijoittajien osuus, %	8,3	9,4

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla, esimerkiksi Boat-, BATS Chi-X- ja Turquoise-markkinoilla sekä OTC-markkinoilla. Tammi-maaliskuussa 2017 noin 64 % osakkeiden kokonaisvaihdosta käytiin muilla markkinapaikoilla kuin Nasdaq Helsingissä.

31.3.2017 Fortum Oyj:n osakepääoma oli 3 046 185 953 euroa ja rekisteröityjen osakkeiden kokonaismäärä 888 367 045 kappaletta. Fortum ei omistanut omia osakkeitaan.

Yhtiökokous päätti 4. huhtikuuta 2017 valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja luovuttamisesta. Hankittavien tai luovutettavien omien osakkeiden lukumäärä voisi kummankin osalta olla enintään 20 000 000 osaketta, mikä vastaa noin 2,25 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Valtuutukset ovat voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Hallitus ei ole käyttänyt valtuutustaan 27.4.2017 mennessä.

Konsernin henkilöstö

Fortumin toiminta on keskittynyt pääasiassa Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Maaliskuun 2017 lopussa Fortumin henkilöstömäärä oli 8 186 (31.12.2016: 8 108).

Maaliskuun 2017 lopussa Generation-segmentissä oli 984 (31.12.2016: 979) työntekijää; City Solutions -segmentissä 1 691 (31.12.2016: 1 701); Consumer Solutions -segmentissä 985 (31.12.2016: 961), Russia-segmentissä 3 769 (31.12.2016: 3 745) ja Muut-segmentissä 757 (31.12.2016: 722).

Tutkimus ja kehitys

Kestävä kehitys on olennainen osa Fortumin strategiaa ja nykyisten liiketoimintojensa rinnalla Fortum tutkii ja kehittää uusia uusiutuvaan energiaan liittyviä kasvuratkaisuja.

Fortumin tavoitteena on olla energiateknologian ja sovelluskehityksen kärjessä. Kiihdyttääkseen innovaatiotoimintaa ja uusien ratkaisujen kaupallistamista Fortum vahvistaa omaa kehitystyötään ja digitalisaation hyödyntämistä sekä solmii kumppanuuksia maailman johtavien toimittajien, tutkimuslaitosten ja nousevien teknologia- ja palveluyritysten kanssa. Fortum investoi suoraan ja välillisesti lupaavia uusia innovaatioita kehittäviin kasvuyrityksiin. Yhtiö keskittyy teknologioihin, jotka tarjoavat älykkäitä ratkaisuja tulevaisuuden hajautetun energiajärjestelmän tarpeisiin ja joissa on potentiaalia muuttaa nykyistä energiajärjestelmää ratkaisevasti sekä vauhdittaa siirtymää kiertotalouteen. Fortum investoi myös teknologioihin, jotka tukevat nykyisen tuotannon ja järjestelmien parempaa hyödyntämistä ja jotka voivat luoda uusia markkinoita ja tuotteita Fortumille. Fortum pyrkii jatkuvasti kehittämään puhtaan energian ratkaisuja ja ratkaisuja, jotka kasvattavat resurssi- ja systeemitehokkuutta.

Fortum raportoi tutkimus- ja kehitykseen menot vuositasona. Vuonna 2016 Fortumin T&K-menot olivat 52 (vuonna 2015: 47) miljoonaa euroa eli 1,4 % (vuonna 2015: 1,4 %) liikevaihdosta.

Kestävä kehitys

Fortum pyrkii ottamaan huomioon liiketoiminnassaan tasapainoisesti taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Fortumin kestävä kehitys tavoitteet muodostuvat konsernitason avainmittareista ja divisioonatason mittareista.

Konsernin kestävä kehitys tavoitteet painottavat Fortumin yhteiskunnallista roolia ja mittaavat ympäristö- ja turvallisuustulosten lisäksi yhtiön mainetta, asiakastytyväisyyttä, henkilöstön hyvinvointia sekä sähkön- ja lämmöntuotannon varmuutta. Tavoitteet asetetaan vuosittain ja ne perustuvat toiminnan jatkuvaan parantamiseen. Vuonna 2017 Fortum seuraa sairauspoissaolon pituuden sijasta tapaturmia, jotka ovat seurauksiltaan vakavia. Tällaisia ovat kuolemaan tai pysyvään vammautumiseen johtaneet tapaturmat ja tapaturmat, joista olisi mahdollisesti aiheutunut vakavia seurauksia. Uutena mittarina Fortum seuraa työtapaturmien, vakavien EHS-poikkeamien ja läheltä piti -tapauksien tutkinnan laatua.

Kestävä kehitys tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla. Kestävä kehitys tavoiteasetanta ja tulosten seuranta, samoin kuin Fortumin kestävä kehitys politiikan hyväksyminen ja kestävä kehitys raportoinnin katselmointi kuuluvat Fortumin hallituksen työjärjestykseen. Fortum raportoi kestävä kehitys toiminnastaan kattavasti yhtiön Kestävä kehitys raportissa.

Yhtiö on listattuna Nasdaq Helsingissä sekä mukana STOXX Global ESG Leaders, OMX GES Sustainability Finland ja ECPI® -indekseissä. Fortum on myös arvioitu energiasektorin parhaaksi toimijaksi luokituksella A- CDP:n (aikaisemmin Carbon Disclosure Project) vuosittaisessa pohjoismaisessa arvioinnissa vuonna 2016. Fortum on saanut Prime Status (B-) -luokituksen saksalaiselta oekom research AG:lta.

Fortumin kestävän kehityksen tavoitteet ja tulokset*

Tavoitteet		I/17	2016	Viiden vuoden keskiarvo
Energian kokonaistuotannon CO ₂ -ominaispäästö (sähkö ja lämpö), viiden vuoden keskiarvo, g/kWh	< 200	184	184	188
Merkittävien EHS-poikkeamien lukumäärä, kpl	≤ 21	4	22	-
CHP-laitosten energiakäytettävyys, %	> 95	98,8	97,4	-
Lääkinnällistä hoitoa vaatineiden työtaturmien taajuus (TRIF), oma henkilöstö	≤ 2,5	1,1	1,9	-
Poissaoloon johtaneiden työtaturmien taajuus (LWIF), oma henkilöstö	≤ 1,0	0,9	1,0	-
Poissaoloon johtaneiden työtaturmien taajuus (LWIF), urakoitsijat	≤ 3,5	4,5	3,0	-
Vakavien työtaturmien lukumäärä, kpl	≤ 5	0	5	-
Sairauspoissaolot, %	≤ 2,3	2,7	2,3**	-

* Mainetta, asiakastytytyväisyyttä, energiatehokkuutta ja tapahtumatutkinnan laatua koskevia konsernitavoitteita seurataan vuositasolla.

** Luku on tarkentunut tilinpäätöstiedotteessa 2016 ja Taloudelliset tiedot 2016 -raportin hallituksen toimintakertomuksessa esitetystä (aikaisemmin raportoitu 2,4).

Taloudellinen vastuu

Fortumille taloudellinen vastuu tarkoittaa kilpailukykyä, vahvaa suoritustasoa ja markkinalähtöistä tuotantoa, jotka luovat arvoa sidosryhmillemme pitkällä aikavälillä ja mahdollistavat kannattavan kasvun. Tyytyväiset asiakkaat ovat Fortumille tärkeä menestystekijä. Fortum pyrkii hallitsemaan toimitusketjuaan vastuullisesti.

Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen avulla. Fortum mittaa taloudellista menestystään tunnusluvulla, joita ovat sijoitetun pääoman tuotto (tavoite: 10 %) ja pääomarakenne (tavoite: vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 2,5). Lisäksi Fortum on käyttänyt Global Reporting Initiativen (GRI) G4-indikaattoreita soveltuvin osin taloudellisesta vastuusta raportoimiseen 1.1.2014 lähtien.

Fortum edellyttää liiketoimintakumppaniensa toimivan vastuullisesti ja noudattavan Fortumin Toimintaohjetta sekä Toimintaohjetta palvelun- ja tavarantoimittajille. Fortum arvioi liiketoimintakumppaneidensa toiminnan tasoa esivalinnan ja toimittaja-auditointien avulla. Tammi-maaliskuussa 2017 Fortum auditoi kolme toimittajaa Kiinassa ja Intiassa.

Ympäristövastuu

Fortumin tavoitteena on tarjota asiakkailleen ympäristömyönteisiä tuotteita ja palveluita. Kiertotalous, resurssi- ja energiatehokkuus sekä jätteistä ja biomassasta saatavan lisäarvon maksimoiminen ovat Fortumin ympäristövastuussa ensisijaisen tärkeitä. Lisäksi Fortumin ympäristövastuussa painottuvat ilmastonmuutoksen hillintä ja ympäristövaikutusten vähentäminen. Hiilidioksidipäästöttömän vesi- ja ydinvoimatuotannon sekä energiatehokkaan sähkön ja lämmön yhteistuotannon osaaminen, panostukset aurinko- ja tuulivoimaan sekä kestävien ratkaisujen tarjoaminen kaupungeille ovat tässä avainasemassa.

Fortumin konsernitason ympäristötavoitteet liittyvät hiilidioksidipäästöihin, energiatehokkuuteen ja merkittävien ympäristö-, työterveys- ja turvallisuuspoikkeamien (EHS-poikkeamat) hallintaan. Vuoden 2017 alussa 99,9 % Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta oli ISO 14001 -ympäristösertifioitu.

Fortumin ilmastotavoite seuraavalle viidelle vuodelle on: kokonaisenergiantuotannon (sähkö ja lämpö) hiilidioksidin ominaispäästöt alle 200 g/kWh kattaen kaikki toimintamaat. Tavoite on laskettu viiden vuoden keskiarvona. Maaliskuun 2017 lopussa kokonaisenergiantuotannon hiilidioksidin ominaispäästön viiden vuoden keskiarvo oli 188 (190) g/kWh, eli parempi kuin tavoitetaso.

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt tammi-maaliskuussa 2017 olivat 5,6 (5,9) miljoonaa tonnia (Mt), josta 0,9 (1,0) Mt kuului EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) piiriin. Fortumin saamien ilmaisten päästöoikeuksien arvioitu määrä vuodelle 2017 on 1,0 (1,0) Mt.

Fortumin hiilidioksidipäästöt

Miljoonaa tonnia, Mt	I/17	I/16	2016	Edelliset 12 kk
Kokonaispäästöt	5,6	5,9	18,6	18,3
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	0,9	1,0	2,7	2,6
Myönnetyt päästöoikeudet	-	-	1,0	-
Päästöt Venäjällä	4,6	4,9	15,5	15,2

Fortumin tavoitteena on vuoteen 2020 mennessä parantaa olemassa olevien voimalaitosten ja kaukolämpöverkkojen energiatehokkuutta vuositasolla yli 1 400 GWh vuoteen 2012 verrattuna. Vuoden 2016 lopussa tästä tavoitteesta oli saavutettu noin 1 372 GWh.

Fortumin tavoitteena on alle 21 merkittävää EHS-poikkeamaa vuodessa. Tammi-maaliskuussa 2017 Fortumin toiminnoissa tapahtui 4 (4) merkittävää EHS-poikkeamaa: 3 vuotoa ja 1 INES (International Nuclear and Radiological Event Scale) 0-tason ylittävä tapahtuma. Poikkeamilla ei ollut merkittäviä ympäristö- tai taloudellisia vaikutuksia.

Sosiaalinen vastuu

Fortumin sosiaalisessa vastuussa painottuvat sähkön ja lämmön toimitusvarmuus, kaupungeille tarjottavat kestävät ratkaisut, laitos- ja työturvallisuus, henkilöstön hyvinvointi sekä liiketoiminnan eettisyys ja määräystenmukaisuus. Vuoden 2016 lopussa OHSAS 18001 -sertifiointi kattoi 99,9 % Fortumin sähkön ja lämmön tuotantotoiminnasta maailmanlaajuisesti.

Tammi-maaliskuussa 2017 Fortumin CHP-laitosten energiakäytettävyys oli 98,8 % (98,7 %), mikä ylittää selvästi vuotuisen tavoitetason 95 %.

Tammi-maaliskuussa 2017 omien työntekijöiden lääkinnällistä hoitoa vaatineiden työtapaturmien taajuus oli 1,1 (1,5) miljoonaa työtuntia kohti, mikä oli parempi kuin konsernin tavoitetaso ($\leq 2,5$). Fortumin tavoite omien työntekijöiden poissaoloon johtaneiden työtapaturmien taajuudelle (LWIF) oli 1,0 ja taajuudeksi saavutettiin 0,9 (0,9). Urakoitsijoiden vastaava työtapaturmataajuus oli 4,5 (2,3), joka oli yli tavoitetason ($\leq 3,5$). Seurauksiltaan vakavia työtapaturmia tapahtui 0 (1).

Sovittuja toimenpiteitä turvallisuuden parantamiseksi jatketaan painottaen erityisesti urakoitsijoiden turvallisuutta sekä Ekokemin ja DUONin toimintojen integrointia. Fortum on muuttanut työtapaturmien vakavuuden määritelmää 1.1.2017 ja keskittyy sairauspoissaolon pituuden sijasta seuramaan seurauksiltaan vakavia tapaturmia. Konsernitavoite vuodelle 2017 on ≤ 5 vakavaa työtapaturmaa. Fortumin tavoite on päästä eroon vakavista työtapaturmista vuoteen 2020 mennessä.

Sairauspoissaoloprosentti tammi-maaliskuussa 2017 oli 2,7 (2,8), eli yli tavoitetason ($\leq 2,3$).

Muutoksia Fortumin johdossa

8.2.2017 City Solutions -divisioonan johtaja Markus Rauramo nimitettiin Fortumin talousjohtajaksi 1.3.2017 alkaen Timo Karttisen vetäytyttyä talousjohtajan tehtävistä. Samassa yhteydessä Technology and New Ventures -yksikön johtaja Per Langer nimitettiin City Solutions -divisioonan vastaavaksi johtajaksi myös 1.3.2017 alkaen.

20.3.2017 KTM Mikael Rönblad nimitettiin Consumer Solutions -divisioonasta vastaavaksi johtajaksi ja Fortumin johtoryhmän jäseneksi viimeistään 15.6.2017 alkaen. Talousjohtaja Markus Rauramo vastaa myös Consumer Solutions -divisioonasta kunnes Rönblad aloittaa tehtävässään.

Yhtiökokous 2017

Fortum Oyj:n varsinainen yhtiökokous 4.4.2017 vahvisti tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2016 ja päätti myöntää vastuuvapauden vuodelta 2016 kaikille hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti, että 31.12.2016 päättyneeltä tilikaudelta vahvistetun taseen perusteella maksetaan osinkoa 1,10 euroa osakkeelta. Osingonmaksun täsmäytyspäivä oli 6.4.2017 ja osingon maksupäivä 13.4.2017.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenten palkkioiksi tulevalle toimikaudelle puheenjohtajalle 75 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtajalle 57 000 euroa vuodessa, jäsenelle 40 000 euroa vuodessa, sekä tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajana toimivalle hallituksen jäsenelle 57 000 euroa vuodessa siinä tapauksessa, että hän ei samalla toimi hallituksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Lisäksi maksetaan kokouspalkkiota sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista 600 euroa kokoukselta. Kokouspalkkio maksetaan kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella Euroopassa asuville hallituksen jäsenille ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella asuville jäsenille. Suomessa asuville hallituksen jäsenille kokouspalkkio sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista maksetaan Suomen ulkopuolella pidettävistä kokouksista kaksinkertaisena ja Euroopan ulkopuolella pidettävistä kokouksista kolminkertaisena. Puhelinkokouksista maksetaan kaikille sekä hallituksen että valiokuntien jäsenille yksinkertainen palkkio. Päätöksistä, jotka vahvistetaan erillistä kokousta pitämättä, ei makseta palkkiota.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenmääräksi kahdeksan. Puheenjohtajaksi valittiin uudelleen Sari Baldauf, varapuheenjohtajaksi ja uudeksi hallituksen jäseneksi Matti Lievonen. Uudelleen jäseniksi valittiin Heinz-Werner Binzel, Eva Hamilton, Kim Ignatius, Tapio Kuula, Veli-Matti Reinikkala ja uudeksi hallituksen jäseneksi Anja McAlister.

Yhtiökokous valitsi yhtiön tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö Deloitte & Touche Oy:n päävastuullisena tilintarkastajanaan KHT Reeta Virolainen. Yhtiökokous päätti lisäksi, että tilintarkastajan palkkio maksetaan yhtiön hyväksymän laskun perusteella.

Yhtiökokous päätti valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja luovuttamisesta. Hankittavien ja luovutettavien omien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 20 000 000 osaketta, mikä vastaa noin 2,25 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Omia osakkeita voidaan hankkia tai luovuttaa käytettäväksi hankintojen, investointien tai muiden liiketoimintajärjestelyiden yhteydessä, taikka säilytettäväksi tai mitätöitäväksi. Omia osakkeita ei voida hankkia tai luovuttaa käytettäväksi yhtiön kannustin- ja palkitsemisjärjestelmissä. Valtuutus kumoaa vuoden 2016 varsinaisen yhtiökokouksen päättämän valtuutuksen päättää yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

Yhtiökokouksen jälkeen pitämässään kokouksessa Fortumin hallitus valitsi keskuudestaan nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajaksi Matti Lievosen sekä jäseniksi Sari Baldaufin, Eva Hamiltonin ja Tapio Kuulan. Lisäksi hallitus valitsi tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajaksi Kim Ignatiuksen sekä jäseniksi Heinz-Werner Binzelin, Anja McAlisterin ja Veli-Matti Reinikkalan.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

26.4.2017 Fortum ja Oslon kaupunki sopivat järjestelvänsä uudelleen omistuksensa Hafslund ASA:ssa, yhdessä Pohjoismaiden suurimmista pörssilistatuista energiayhtiöistä. Järjestelyn toteutuminen edellyttää Oslon kaupunginvaltuuston (Bystyret) hyväksynnän, tarpeelliset viranomaishyväksynät sekä tavanomaisten kaupan ehtojen täyttymisen. Järjestely odotetaan saatavan päätökseen vuoden 2017 kolmannen vuosineljänneksen aikana.

Fortum myy 34,1 %:n osuutensa Hafslund ASA:sta Oslon kaupungille noin 730 miljoonalla eurolla. Summassa ei ole huomioitu Hafslundin vuoden 2017 varsinaiselle yhtiökokoukselle esitettyä osinkoehdotusta. Fortum kirjaa yritysjärjestelystä noin 330 miljoonan euron kertaluonteisen verovapaan myyntivoiton, joka vastaa noin 0,37 euron osakekohtaista tulosta. Lopullinen myyntivoitto täsmentyy, kun koko järjestely on saatu päätökseen, ja se kirjataan Fortumin Muut-segmenttiin.

Fortum ostaa 100 % Hafslundin nykyisestä Markets-liiketoiminta-alueesta, joka harjoittaa sähkön vähittäismyyntiä Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa. Hankinnan myötä Fortum lähes kaksinkertaistaa sähköasiakkaidensa määrän Pohjoismaissa 1,3 miljoonasta 2,4 miljoonaan asiakkaaseen.

Hafslundin nykyinen lämmön tuotantoon, jakeluun ja myyntiin keskittynyt Heat-liiketoiminta-alue ja Oslon kaupungin nykyinen jätteenpolttolaitos Klemetsrudanlegget AS (KEA) yhdistetään yhdeksi yhtiöksi, joka muodostaa yhtenäisen arvoketjun jätteen energiahyötykäyttöön. Fortum ostaa 50 % yhdistetystä yhtiöstä. Uuden yhtiön omistus jakautuu puoliksi Fortumin ja Oslon kaupungin kesken. Fortum vastaa yhtiön operatiivisesta toiminnasta. Fortumin raportoinnissa Heatin ja KEA:n muodostama yhteisyritys konsolidoidaan Fortumiin tytäryhtiönä, jossa Oslon kaupungilla on 50 % vähemmistöosuus. Fortum ostaa lisäksi 10 % Hafslundin nykyisestä sähköntuotantoon keskittyneestä Production-liiketoiminta-alueesta.

Yllämainittujen hankintojen velaton kokonaishinta on noin 970 miljoonaa euroa.

Ylläkuvattujen järjestelyjen nettokauppahinnan arvioidaan olevan noin 240 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 Hafslund Marketsin sekä Hafslund Heatin ja KEA:n (100 %:n osuus) liiketoimintojen yhdistelty liikevaihto oli noin 950 miljoonaa euroa ja yhdistelty käyttökate (EBITDA) noin 130 miljoonaa euroa.

27.4.2017 Fortum ja RUSNANO päättivät 50/50 yhteistyösopimuksesta, jonka tavoite on varmistaa mahdollisuus takuuhinnan piirissä (CSA) olevan tuulivoiman rakentamiseen Venäjällä. RUSNANO on Venäjän valtion omistama kehitysyritys. Yhteistyön eteneminen riippuu useista tekijöistä, kuten Venäjällä edellytettävistä tuulivoimakomponenttien kotimaisuusvaatimuksista sekä huutokauppojen tuloksista.

Fortumin yhteisyritykseen sijoittaman oman pääoman määrä on enimmillään 15 miljardia ruplaa (tällä hetkellä noin 240 miljoonaa euroa) ja pääomaa sitoutuu mikäli investointipäätöksiä tehdään (noin 5 vuoden aikana). Jokainen investointipäätös käsitellään tapauskohtaisesti. Projektit rahoitetaan yhteisyritykseen sijoitetulla omalla pääomalla ja lainarahoituksella.

Fortumin pitkän aikavälin tavoite tuulivoimatuotannoksi Venäjällä on noin 500 megawattia (MW).

Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos on altis useille taloudellisille, strategisille, poliittisille, yritystaloudellisille sekä operatiivisille riskeille.

Fortumin liiketoiminnan tuloksen kannalta yksi tärkeimmistä tekijöistä on sähkön tukkuhinta Pohjoismaissa. Tukkuhinnan kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat kysynnän ja tarjonnan tasapaino, polttoaineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hinnat sekä hydrologinen tilanne.

Jatkuva epävarmuus maailman ja Euroopan taloudesta ovat pitäneet talouden kasvunäkymät arvaamattomina. Yleinen talouden epävarmuus vaikuttaa raaka-aineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hintoihin, ja tämä saattaa ylläpitää sähkön tukkuhinnan laskupainetta Pohjoismaissa. Fortumin Venäjän liiketoiminnan osalta keskeisiä tekijöitä ovat talouden kasvu, ruplan kurssi, lämmöntuotannon sääntely sekä sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden kehitys. Polttoaineiden hinnat ja voimalaitosten käytettävyys vaikuttavat kannattavuuteen kaikilla alueilla. Lisäksi talouden turbulenssin aiheuttamilla suuremmilla valuuttakurssivaihteluilla on sekä muunto- että transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen erityisesti Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun osalta.

Pohjoismaissa energia- ja ympäristöhuoltotoimialojen lainsäädännöllinen ja verotuksellinen ympäristö on lisännyt yhtiöiden riskejä. Suurin strateginen riski on se, että sääntely ja markkinaympäristö kehittyvät suuntaan, jota emme ole ennakoineet ja johon emme ole valmistautuneet. Varautuakseen näihin epävarmuuksiin Fortum on analysoinut ja arvioinut lukuisia tulevaisuuden energiamarkkinaskenaarioita ja niiden vaikutuksia eri tuotantomuotoihin ja teknologioihin. Tämän työn seurauksena Fortumin strategia uudistettiin vuonna 2016. Strategia uudistuksen painopistealueina olivat tulopohjan laajentaminen uusiin lähteisiin sekä toiminnan suuntaaminen uusiin liiketoimintoihin, teknologioihin ja markkinoihin. Ympäristönsuojelu luo ympäristöhuoltoliiketoiminnan perustan ja mahdollisuudet. Avaintekijä on kyky vastata asiakkaiden tarpeisiin kiristyvässä sääntely-ympäristössä.

Näkymät

Pohjoismaiset markkinat

Makrotalouden epävarmuudesta huolimatta sähkön osuuden energian kokonaiskulutuksesta odotetaan jatkavan kasvuaan. Sähkönkulutuksen odotetaan kasvavan Pohjoismaissa keskimäärin noin 0,5 % vuodessa ja tulevien vuosien kasvu riippuu hyvin paljon Euroopan ja Pohjoismaiden talouskasvusta.

Tammi-maaliskuun 2017 aikana öljyn hinnat jatkoivat nousuaan, kaasun hinta pysyi lähes ennallaan ja päästöoikeuksien (EUA) hinnat laskivat. Sähköhinnat seuraaville 12 kuukaudelle laskivat sekä Pohjoismaissa että Saksassa.

Huhtikuun 2017 puolivälissä hiilen termiinihintaa (ICE Rotterdam) loppuvuodelle 2016 oli noin 71 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja CO₂-päästöoikeuksien markkinahinta vuodelle 2017 noin 5 euroa hiilidioksiditonnia kohti. Pohjoismaiden sähkön termiinihintaa Nasdaq Commodities -markkinapaikalla oli loppuvuodelle 2017 noin 26 euroa/MWh ja vuodelle 2018 noin 23 euroa/MWh. Saksassa sähkön termiinihintaa loppuvuodelle 2017 oli noin 33 euroa/MWh ja vuodelle 2018 noin 30 euroa/MWh. Pohjoismaiden vesivarannot olivat 2 TWh pitkänajan keskiarvotason alapuolella ja 8 TWh alle vuoden 2016 vastaavan ajanjakson.

Generation

Generation-segmentin saavutettuun sähköhintaan Pohjoismaissa vaikuttavat suojausasteet, suojaushinta, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Mikäli sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia ei oteta huomioon, 1 euron muutos megawattituntia kohti segmentin saavuttamassa sähkön tukkumyyntihinnassa Pohjoismaissa tarkoittaisi noin 45 miljoonan euron muutosta Fortumin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Lisäksi segmentin vertailukelpoiseen liikevoittoon vaikuttaa mahdollinen lämpövoimatuotannon määrä ja siitä saatava tuotto.

EU:ssa tehtävien stressitestien perusteella Ruotsin ydinvoimaviranomainen, SSM on päättänyt uudesta sääntelystä ruotsalaisiin ydinreaktoreihin. Operaattorien on otettava uudet turvallisuusinvestoinnit käyttöön 2020 mennessä.

Ydinjätemaksut tarkistetaan Ruotsissa kolmen vuoden välein. Svensk Kärnbränslehantering Ab (SKB) on päivittänyt uuden teknisen suunnitelman Ruotsin ydinvoimaviranomaisen (SSM) tarkistettavaksi. Lopullisen päätöksen ydinjätemaksuista tekee Ruotsin hallitus joulukuussa 2017. SSM on kuitenkin laskenut uudelleen Oskarshamnin ja Ringhalsin voimalaitosten ydinjätemaksut reaktoreiden ennenaikaisesta sulkemispäätöksestä johtuen.

Huhtikuussa 2017 Ruotsin hallitus julkaisi ehdotuksensa ydinjätemaksuiksi ja ydinjäterahaston investointipolitiikaksi. Hallitus jättää ehdotuksen valtiopäiville toisen vuosineljänneksen aikana. Ehdotuksen mukaan ydinjätemaksun laskentaperuste muuttuu 40 käyttövuodesta 50 käyttövuodeksi. Ydinjäterahastolle sallittaisiin mahdollisuus sijoittaa myös muihin sijoitusinstrumentteihin kuin valtion velkakirjoihin. Ehdotettujen muutosten odotetaan pienentävän ydinjätemaksuja.

Syyskuussa 2016 Ruotsin hallitus esitteli tulevien vuosien budjettiehdotuksensa. Sopimuksen keskeisiä asioita olivat eri energiamuotojen verotuskäytännön tasapuolistaminen sekä ydinvoiman ja vesivoimantuotannon verotusten yhdenmukaistaminen muun tuotantoteknologian kanssa. Budjetin mukaan ydinvoiman kapasiteettiveroa pienennetään 1 500 kruunuun/MW kuukaudessa 1.7.2017 alkaen ja 1.1.2018 vero poistetaan kokonaan. Fortumin osalta vero pienenee vuonna 2017 noin 32 miljoonalla eurolla 52 miljoonaan euroon alemman verokannan vuoksi ja 5 miljoonalla eurolla Oskarshamnin ydinvoimayksikkö 1:n ennenaikaisen sulkemisen vuoksi. Vuonna 2018 kapasiteettiveroa ei enää peritä.

Vesivoiman kiinteistövero laskee neljän vuoden aikana vuodesta 2017 alkaen nykyisestä 2,8 prosentista 0,5 prosenttiin. Budjetin mukaan veroa lasketaan joka vuoden tammikuussa seuraavasti: 2017 2,2 prosenttiin, 2018 1,6 prosenttiin, 2019 1,0 prosenttiin ja 2020 0,5 prosenttiin. Fortumin osalta vuonna 2017 vero pienenee vuonna 2017 arviolta noin 20 miljoonalla eurolla noin 95 miljoonaan euroon.

Verotusasteen laskun lisäksi sähkön hinnoista riippuvaa vesivoiman kiinteistöveron verotusarvoa tarkistetaan kuuden vuoden välein vuodesta 2019 alkaen. Tämän hetkisillä matalilla sähkön hinnoilla arvioituna verotusarvo on vuonna 2019 selvästi nykyistä matalampi. Myös olemassa olevien vesivoimalaitosten lupaprosessia päätettiin uudistaa.

Lokakuussa 2016 Ruotsin energiamarkkinaviranomainen julkisti konkreettisen ehdotuksensa siitä, miten uusiutuvaa energiantuotantoa lisätään sähkön sertifiikaattijärjestelmän tuella 18 TWh:lla vuosien 2020-2030 aikana. Huhtikuussa 2017 Ruotsin hallitus päätti, että lisäys toteutetaan lineaarisesti.

OKG AB päätti vuonna 2015 lopettaa sähköntuotannon Oskarshamn ydinvoimalayksiköissä 1 ja 2. Tuotannon pysäyttämisen ja alasajon aloittamisen ajankohdaksi on asetettu 30.6.2017. Kesäkuusta 2013 suljettuna ollut Oskarshamn 2 -yksikkö ei palaa toimintaan. Sulkemisprosessin arvioidaan kestävän useita vuosia.

City Solutions

City Solutions -divisioonan vakaa kasvu, kassavirta ja tulos syntyvät yrityshankintojen ja uusien laitosinvestointien kautta. Polttoainekustannukset, laitosten käyttöaste, joustavuus ja tehokkuus sekä jätteen vastaanottomaksut ovat kannattavuuden avaintekijöitä. Myös sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapaino, sähkön hinta sekä sääolosuhteet vaikuttavat kannattavuuteen.

Suomen hallitus päätti toukokuussa 2016 nostaa lämmityspolttoaineiden veroa vuoden 2017 alusta 90 miljoonalla eurolla. Veronkorotuksen negatiivinen vaikutus Fortumiin on noin 5 miljoonaa euroa vuodessa.

Consumer Solutions

Consumer Solutions -divisioonan kannattavuuteen vaikuttavat kilpailukykyiset tuotteet, toiminnan tehokkuus, suuret järjestelmien ja toimintojen käyttäjämäärät sekä huolellinen riskien hallinta. Consumer Solutions on alttiimpi sähkön hintojen lyhyen aikavälin vaihteluille kuin pitkän aikavälin suuntauksille, sillä se suojaa suurimman osan markkinariskeistään. Nopeat vaihtelut, jotka usein aiheutuvat lämpötilasta, voivat vaikuttaa merkittävästi sähkön hintaan ja kysyntään. Kilpailuympäristö vaikuttaa segmentin tuotteiden myyntikatteeseen ja asiakkaiden määrään.

Russia

Fortumin Russia-segmentin vuoden 2007 jälkeen rakennettu uusi kapasiteetti (CSA) on keskeinen yhtiön tuloskasvuun vaikuttava tekijä Venäjällä. Uusien laitosten myötä tuotannon ja sen seurauksena myyntitulojen odotetaan kasvavan, ja uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan myös huomattavasti korkeampia kapasiteettimaksuja kuin vanhalle kapasiteetille. Uudelle tuotantokapasiteetille maksetaan takuuhintaa 10 vuoden ajan, ja näin Fortum tulee saamaan investoinnilleen taattua kapasiteettimaksua 10 vuotta laitoksen käyttöönotosta alkaen. Kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös sesonkivaihtelut ja käytettävyys vaikuttavat. Kapasiteettimaksut (CSA) voivat myös vaihdella hieman vuosittain johtuen siitä, että tuotto on sidottu Venäjän valtion pitkän aikavälin obligatioihin, joiden maturiteetti on 8-10 vuotta. Lisäksi viranomaisen tarkastelee investointivelvoitesopimuksen takaamia kapasiteettimaksuja kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta.

Pitkän aikavälin CCS-huutokaupat vuosille 2017-2019 pidettiin vuoden 2015 lopussa ja vuodelle 2020 syyskuussa 2016. Suurin osa Fortumin huutokaupassa tarjoamista voimalaitoksista tuli myös valituiksi. 195 MW Fortumin "vanhasta" kapasiteetista (kokonaisuudessaan 2 214 MW) ei tullut valituksi ja sille Fortum hankki nk. forced mode -statuksen ja tulee saamaan maksun myös tästä kapasiteetista.

Vuonna 2016 keskimääräinen kaasun hinnan nousu Venäjällä oli 3,6 %. Fortum arvioi kaasun hinnan nousevan Venäjällä keskimäärin 2,0 % vuonna 2017.

Käyttöomaisuusinvestoinnit ja myynnit

Fortum arvioi investointien ilman yritysostoja olevan noin 800 miljoonaa euroa vuonna 2017. Vuosittaisten kunnossapitoinvestointien arvioidaan vuonna 2017 olevan alle 300 miljoonaa euroa eli selkeästi alle poistojen tason.

Verotus

Fortumin vuoden 2017 efektiiviseksi veroasteeksi arvioidaan 19-21 %, kun osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta, verovapaita myyntivoittoja ja kertaluonteisia eriä ei oteta huomioon.

Suojaukset

Maaliskuun 2017 lopussa noin 55 % Generation-segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu hintaan 29 euroa/MWh loppuvuodelle 2017. Vastaavat luvut vuodelle 2018 olivat noin 45 % hintaan 27 euroa/MWh.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohdannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannaisopimuksilla, joista suurin osa on Nasdaq Commoditiesin termiinejä.

Fortumin kaupankäynti- ja liikkeeseenlaskijatunnuksen muutos

Fortum Oyj muutti kaupankäynti- ja liikkeeseenlaskijatunnuksensa 25.1.2017 alkaen. Fortum Oyj:n osakkeen kaupankäyntitunnus muuttuu FUM1V:stä FORTUM:ksi, ja samalla yhtiön liikkeeseenlaskijatunnus muuttuu FUM:sta FORTUM:ksi

Osingon maksu

Yhtiökokous päätti, että 31.12.2016 päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osinkoa 1,10 euroa osakkeelta. Osingonmaksun täsmäytyspäivä oli 6.4.2017 ja maksupäivä 13.4.2017.

Espoo, 26.4.2017.

Fortum Oyj
Hallitus

Lisätietoja:

Pekka Lundmark, toimitusjohtaja, puh. 010 452 4112
Markus Rauramo, talousjohtaja, puh 010 452 1909

Sijoittajasuhteet ja talousviestintä, Sophie Jolly, puh. 010 453 2552, Rauno Tiihonen, puh. 010 453 6150, Måns Holmberg 044 518 1518, Pirjo Lifländer 040 643 3317 ja investors@fortum.com

Media, Corporate Press Officer, Pauliina Vuosio, puh. 050 453 2383

Tiivistetty osavuositarkastus on laadittu EU:ssa hyväksytyin IAS (International Accounting Standards) 34 Osavuositarkastukset-standardin mukaisesti. Osavuositarkastus on tilintarkastamaton.

Tapahtumakalenteri 2017

- Tammi-kesäkuun puolivuositarkastus 20.7.2017 noin klo 9.00
- Tammi-joulukuun osavuositarkastus 26.10.2017 noin klo 9.00

Jakelu:

Nasdaq Helsinki
Keskeiset tiedotusvälineet
www.fortum.com/fi

Osavuositarkastukseen liittyvää lisätietoa vuosineljänneksitaulukot mukaan lukien löytyvät Fortumin verkkosivuilta www.fortum.com/sijoittajat.

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Liikevaihto	4, 7	1 232	989	3 632	3 875
Muut tuotot		8	9	34	33
Materiaalit ja palvelut		-604	-456	-1 830	-1 978
Henkilöstökulut		-93	-79	-334	-348
Poistot	4, 10, 11	-110	-84	-373	-399
Muut kulut		-120	-105	-485	-500
Vertailukelpoinen liikevoitto	4	313	275	644	682
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		76	94	-11	-29
Liikevoitto	4	389	369	633	653
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 12	59	67	131	123
Korkokulut		-37	-47	-169	-159
Korkotuotot		7	8	30	29
Johdannaisten käyvän arvon muutokset		1	2	-2	-3
Muut rahoituserät - netto		-7	-10	-29	-26
Rahoituskulut - netto		-36	-47	-169	-158
Voitto ennen veroja		412	390	595	617
Tuloverot	8	-72	-59	-90	-103
Kauden voitto		340	331	504	513
Jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille		335	326	496	505
Määräysvallattomille omistajille		5	5	8	8
		340	331	504	513
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)					
Laimentamaton		0,38	0,37	0,56	0,57

Laimennetut osakekohtaiset tulokset ovat samat kuin normaalit osakekohtaiset tulokset yllä, koska Fortumilla ei tällä hetkellä ole ulkona olevia laimentavia instrumentteja.

milj. euroa	Liite	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen liikevoitto		313	275	644	682
Arvonalentumiset	4	0	0	27	27
Myyntivoitot ja muut	4, 6	1	44	38	-5
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	4	74	50	-65	-41
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	4, 15	2	0	-11	-9
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		76	94	-11	-29
Liikevoitto		389	369	633	653

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Kauden voitto	340	331	504	513
Muut laajan tuloksen erät				
Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:				
Kassavirran suojaukset				
Käyvän arvon muutokset	67	7	-142	-82
Siirrot tuloslaskelmaan	37	-25	-85	-23
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-6	-5	-10	-11
Laskennalliset verot	-20	5	51	26
Nettosijoitusten suojaus				
Käyvän arvon muutokset	-11	-10	-2	-3
Laskennalliset verot	2	2	0	0
Muuntoerot	195	101	342	436
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	4	-9	-9	4
Muut muutokset	-1	-1	0	0
	267	64	145	348
Erät, joita ei myöhemmin tulla siirtämään tulosvaikutteisiksi:				
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	0	0	-7	-7
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot osakkuus- ja yhteisyrityksissä	-2	8	12	2
	-2	9	5	-6
Muut laajan tuloksen erät, laskennallisten verojen jälkeen	265	73	150	342
Laaja tulos yhteensä	606	404	654	856
Laajan tuloksen jakautuminen				
Emoyhtiön omistajille	598	397	639	840
Määräysvallattomille omistajille	8	7	15	16
	606	404	654	856

Lyhennetty konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineettomat hyödykkeet	10	507	289	467
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	11	10 207	8 770	9 930
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4, 12	2 201	2 034	2 112
Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta	15	837	818	830
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		114	100	113
Laskennalliset verosaamiset		48	70	66
Johdannaisinstrumentit	5	371	539	415
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	13	977	927	985
Pitkäaikaiset varat yhteensä		15 262	13 546	14 918
Lyhytaikaiset varat				
Vaihto-omaisuus		215	205	233
Johdannaisinstrumentit	5	166	238	130
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	13	216	178	395
Verosaamiset		270	116	290
Myyntisaamiset ja muut saamiset		841	584	844
Talletukset ja arvopaperit (eräänntyminen yli kolme kuukautta)		2 484	3 788	3 475
Rahat ja pankkisaamiset		2 738	4 440	1 679
Likvidit varat	14	5 222	8 228	5 155
Lyhytaikaiset varat yhteensä		6 930	9 549	7 046
Varat yhteensä		22 192	23 095	21 964
OMA PÄÄOMA				
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma				
Osakepääoma		3 046	3 046	3 046
Ylikurssirahasto		73	73	73
Kertyneet voittovarot		10 897	10 933	10 369
Muut oman pääoman erät		40	139	-29
Yhteensä		14 057	14 191	13 459
Määräysvallattomat omistajat		91	77	84
Oma pääoma yhteensä		14 148	14 268	13 542
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	14	4 056	4 729	4 468
Johdannaisinstrumentit	5	176	263	262
Laskennalliset verovelat		671	511	616
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	15	837	818	830
Muut varaukset	16	126	80	116
Eläkevelvoitteet		77	66	76
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		172	169	179
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		6 114	6 636	6 546
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	14	819	1 341	639
Johdannaisinstrumentit	5	312	170	396
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma		799	681	841
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		1 930	2 191	1 876
Vieras pääoma yhteensä		8 044	8 827	8 422
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		22 192	23 095	21 964

Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarat		Muut oman pääoman erät			Emo- yhtiön omistajat	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voitto- varat	Muunto- erot	Kassavirta- suojauskset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteis- yrityksissä			
Oma pääoma 31.12.2016	3 046	73	12 186	-1 817	-115	58	27	13 459	84	13 542
Kauden tulos			335					335	5	340
Muuntoerot				193				192	3	195
Kauden muut laajan tuloksen erät					78	-10	2	70		71
Laaja tulos yhteensä			335	193	78	-10	2	598	8	606
Osingonjako										
Muut										
Oma pääoma 31.3.2017	3 046	73	12 521	-1 624	-37	48	29	14 057	91	14 148
Oma pääoma 31.12.2015	3 046	73	12 663	-2 156	74	67	27	13 794	69	13 863
Kauden tulos			326					326	5	331
Muuntoerot				100				100	2	101
Kauden muut laajan tuloksen erät					-18	-9	-1	-28		-28
Laaja tulos yhteensä			326	100	-18	-9	-2	397	7	404
Muut									1	1
Oma pääoma 31.3.2016	3 046	73	12 989	-2 056	56	58	25	14 191	77	14 268
Oma pääoma 31.12.2015	3 046	73	12 663	-2 156	74	67	27	13 794	69	13 863
Kauden tulos			496					496	8	504
Muuntoerot				339	-2	1	-3	335	7	342
Kauden muut laajan tuloksen erät			1		-186	-10	3	-192		-192
Laaja tulos yhteensä			497	339	-188	-9	0	639	15	654
Osingonjako			-977					-977		-977
Muut			3					3	-1	2
Oma pääoma 31.12.2016	3 046	73	12 186	-1 817	-115	58	27	13 459	84	13 542

Muuntoerot

Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta 192 miljoonaa euroa vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen aikana (I/2016: 100) johtuen pääosin Venäjän ruplan vaikutuksesta. Osa tästä translaatiopositioista on suojattu ja suojaustuloksen kurssivaikutus, -11 miljoonaa euroa (I/2016: -5), sisältyy muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskikurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Katso lisätietoja käytetyistä kursseista liitetiedosta 2 Laadintaperiaatteet.

Kassavirtasuojauskset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojausten käyvän arvon muutoksista oli 78 miljoonaa euroa vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen aikana (I/2016: -18), ja se liittyi lähinnä sähkön hinnan kassavirtasuojaamiseen, johon sovelletaan suojauslaskentaa. Kun sähkön hinta on alhaisempi/korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on positiivinen/negatiivinen.

Osingonjako

Vuoden 2016 osingonjaosta päätettiin yhtiökokouksessa 4.4.2017. Osinkoa ei ole kirjattu osinkovelaksi tässä osavuositarkastuksessa. Lisätietoja liitetiedossa 9 Osakekohtainen osinko.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Liiketoiminnan rahavirta					
Kauden voitto		340	331	504	513
Oikaisuerät:					
Tuloverot	8	72	59	90	103
Rahoitustuotot ja -kulut		36	47	169	158
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	12	-59	-67	-131	-123
Poistot	10, 11	110	84	373	399
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)		499	453	1 006	1 052
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	-76	-94	11	29
Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus	4	0	-2	-2	0
Vertailukelpoinen käyttökate		423	357	1 015	1 081
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		3	-22	-49	-24
Saadut korot		8	10	39	37
Maksetut korot		-87	-91	-214	-210
Saadut osingot		0	0	54	54
Toteutuneet kurssierot		-58	128	110	-76
Maksetut välittömät verot		-18	-41	-216	-193
Muut erät		-1	4	-18	-23
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		270	346	723	647
Käyttöpääoman muutos		12	29	-102	-119
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		282	375	621	528
Investointien rahavirta					
Investoinnit käyttöomaisuuteen	10, 11	-180	-113	-599	-666
Hankitut osakkeet	6	-26	-104	-695	-617
Käyttöomaisuuden myynnit	10, 11	2	5	10	7
Myydyt osakkeet	6	0	39	39	0
Osakaslainat osakkuusyrityksille ja yhteisyrityksille	13	10	-30	-117	-77
Pantattujen rahavarojen muutos	13	182	-176	-359	-1
Muutos muissa korollisissa saamisissa	13	11	0	20	31
Investointien rahavirta yhteensä		-1	-379	-1 701	-1 323
Rahavirta ennen rahoitusta		280	-4	-1 080	-796
Rahoituksen rahavirta					
Pitkäaikaisten lainojen nostot	14	34	31	32	35
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	14	-292	-3	-934	-1 223
Lyhytaikaisten lainojen muutos	14	31	1	-97	-67
Osingonjako emoyhtiön omistajille	9	0	0	-977	-977
Muut rahoituserät		2	-4	-8	-2
Rahoituksen rahavirta yhteensä		-225	26	-1 984	-2 235
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos		56	21	-3 064	-3 029
Likvidit varat kauden alussa	14	5 155	8 202	8 202	8 228
Valuuttakurssierot likvideissä varoissa		12	5	18	25
Likvidit varat kauden lopussa	14	5 222	8 228	5 155	5 222

Toteutuneet kurssierot

Toteutuneet kurssierot aiheutuivat pääasiassa Fortumin venäläisten ja ruotsalaisten tytäryritysten rahoituksesta sekä siitä, että konsernin ulkoinen rahoitus on pääasiassa euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat näiden konsernin sisäisiä lainoja suojaavien valuuttatermiinien jatkamisesta ja siitä, että suurin osa näistä termeistä erääntyy 12 kk sisällä.

Rahavirtalaskelman lisätietoja

Käyttöpääoman muutos

milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Muutos selvitettyissä futuureissa, vähennys(+)/lisäys(-)	19	-12	-138	-107
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	2	146	92	-52
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	21	26	14	9
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	-30	-131	-70	31
Yhteensä	12	29	-102	-119

Fortum suojaa sähkön tuotanto- ja vähittäismyyntisalkkuja pääsääntöisesti johdannaisopimuksilla Nasdaq OMX:ssä. Nasdaq vaatii vakuuksia tästä kaupankäynnistä. Vuonna 2016 Nasdaq siirtyi vakuuksien osalta pankkitakauksista käteisvakuuksiin EMIR-asetuksen johdosta. Pantatut rahavarat sisältyy lyhytaikaisiin korollisiin saamisiin, katso liitetieto 13.

Vuoden 2016 lopussa Nasdaqin markkinatakaus termiinisopimuksille päättyi ja kaupankäynti siirtyi termiineistä päivittäin selvitettäviin futuureihin. Fortumin rahavirtalaskelmassa futuurien päivittäinen selvitys näytetään käyttöpääoman muutoksessa, kun taas pantattujen rahavarojen muutokset esitetään investointien rahavirrassa.

Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit

milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Käyttöomaisuusinvestoinnit	172	82	591	681
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)	12	35	24	1
Vieraan pääoman menot	-4	-4	-16	-16
Yhteensä	180	113	599	666

Käyttöomaisuusinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen aikana oli 172 miljoonaa euroa (I/2016: 82). Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen aikana, 180 miljoonaa euroa (I/2016: 113), sisältävät aikaisemmalta vuodelta maksamattomia investointeja, toisin sanoen investointeihin liittyvien ostovelkojen muutosta määrältään 12 miljoonaa euroa (I/2016: 35) mutta ei aktivoituja vieraan pääoman menoja määrältään -4 miljoonaa euroa (I/2016: -4). Aktivoidut vieraan pääoman menot on esitetty maksetuissa koroissa.

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

Osakehankintojen nettovaikutus oli vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen aikana 26 miljoonaa euroa (I/2016: 104), sisältäen kolmen tuulipuiston hankinnan Norjassa. Katso lisätietoja liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	0	6	6	0
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet	0	33	34	1
Yhteensä	0	39	39	0

Vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen aikana ei ollut yritysmyyntejä.

Nettovelan muutokset

milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Nettovelka kauden alussa	-48	-2 195	-2 195	-2 158
Muuntoerot	-7	-11	-70	-67
Vertailukelpoinen käyttökate	423	357	1 015	1 081
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	3	-22	-49	-24
Maksetut nettorahoituskulut	-137	51	-29	-217
Maksetut välittömät verot	-18	-41	-216	-193
Käyttöpääoman muutos	12	29	-102	-119
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-180	-113	-599	-666
Yrityshankinnat	-26	-104	-695	-617
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	2	44	49	7
Osakaslainat osakkuusyrietyksille	10	-30	-117	-77
Muutos muissa korollisissa saamisissa	193	-176	-340	29
Osingot	0	0	-977	-977
Muut rahoitustoiminnot	2	-4	-8	-2
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	282	-8	-2 065	-1 775
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos, arvostus jaksotettuun hankintamenoön, hankitut tytäryhtiölainat ja muut muutokset	-11	40	152	103
Nettovelka kauden lopussa	-347	-2 158	-48	-347

Pääomarakenne

Fortumin tavoitteena on varovainen ja tehokas pääomarakenne, joka samalla mahdollistaa strategian toteuttamisen. Vahva tase ja joustava pääomarakenne ovat prioriteetteja. Fortum valvoo pääomarakennettaan perustuen Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) -tunnuslukuun. Nettovelka lasketaan korollisten velkojen ja likvidien varojen erotuksena vähentämättä korollisia saamia, määrältään 1 193 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 1 380). Käyttökate (EBITDA) lasketaan lisäämällä poistot liikevoittoon. Vertailukelpoinen käyttökate lasketaan vähentämällä vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät ja tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus. Fortumin vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate -tavoitesuhde on noin 2,5.

Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate tunnusluku

milj. euroa	Edelliset 12kk	2016
Korolliset velat	4 875	5 107
Vähennetään: Likvidit varat	5 222	5 155
Nettovelka	-347	-48
Liikevoitto	653	633
Lisätään: Poistot	399	373
Käyttökate	1 052	1 006
Vähennetään: Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-29	-11
Vähennetään: Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus	-	2
Vertailukelpoinen käyttökate	1 081	1 015
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	-0,3	0,0

Tunnusluvut

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat esitetty liitetiedossa 23.

	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	423	357	1 015	1 081
Tulos/osake (laimentamaton), euroa	0,38	0,37	0,56	0,57
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	19 023	20 338	18 649	
Korollinen nettovelka, milj. euroa	-347	-2 158	-48	
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	207	207	1 435	1 435
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	172	82	591	681
Sijoitetun pääoman tuotto, % ¹⁾	8,3	7,3	4,0	4,0
Oman pääoman tuotto, % ¹⁾	8,2	7,4	3,7	3,6
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ¹⁾	-0,2	-1,5	0,0	-0,3
Korkokate	13,2	9,5	4,6	5,1
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot	11,5	8,6	4,1	4,5
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka, % ¹⁾	-360,9	-46,3	-1 503,4	-186,4
Velkaantumisaste, %	-2	-15	0	
Oma pääoma/osake, euroa	15,82	15,97	15,15	
Omavaraisuusaste, %	64	62	62	
Henkilöstön lukumäärä	8 186	7 916	8 108	
Henkilöstö keskimäärin	8 136	7 737	7 994	
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	

1) Tiedot vuosineljänneksittäin on muunnettu vuositason lukuun ottamatta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä.

Konsernin lyhennetyn osavuositiedon liitetiedot

1. Laadintaperusta

Konsernin lyhennetty osavuositiedon on laadittu EU:ssa käytössä olevaa kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositiedon -standardia noudattaen. Osavuositiedosta tulee lukea yhdessä vuoden 2016 konsernitilinpäätöksen kanssa.

Osavuositiedossa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten esitettyjen lukujen yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

2. Laadintaperiaatteet

Noudatetut laadinta- ja esittämisperiaatteet ovat yhtenevät konsernitilinpäätöksessä 2016 noudatettujen periaatteiden ja esitystavan kanssa.

Fortum ottaa kaksi uutta IFRS-standardia käyttöön vuonna 2018 (IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista) ja yhden vuonna 2019 (IFRS 16 Vuokrasopimukset). Standardien vaikutukset on esitetty vuoden 2016 konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 1.6.2. Tarkentavia tietoja vaikutuksista julkistetaan tulevissa vuoden 2017 osavuositiedoissa.

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi on laskettu kunkin kuukauden lopun Euroopan keskuspankin kurssien ja edellisen vuoden viimeisen päivän kurssien keskiarvona. Keskeisimmät Fortum-konsernissa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi	1-3/2017	1-12/2016	1-9/2016	1-6/2016	1-3/2016
Ruotsi (SEK)	9,5257	9,4496	9,3673	9,2813	9,2713
Norja (NOK)	9,0030	9,2888	9,3614	9,4060	9,5016
Puola (PLN)	4,3189	4,3659	4,3570	4,3621	4,3289
Venäjä (RUB)	62,6996	73,8756	75,8412	77,2497	80,6173

Kauden lopun valuuttakurssi	31.3.2017	31.12.2016	30.9.2016	30.6.2016	31.3.2016
Ruotsi (SEK)	9,5322	9,5525	9,6210	9,4242	9,2253
Norja (NOK)	9,1683	9,0863	8,9865	9,3008	9,4145
Puola (PLN)	4,2265	4,4103	4,3192	4,4362	4,2576
Venäjä (RUB)	60,3130	64,3000	70,5140	71,5200	76,3051

3. Kriittiset tilinpäätösarvot ja harkinnat

Osavuositiedon laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet erät saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna. Varausten kirjaaminen olemassa olevista velvoitteista edellyttää johdon parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää raportointikauden päättymispäivänä.

Tämän osavuositiedon laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisimpiin epävarmuustekijöihin liittyneet arviot ovat samoja, joita sovellettiin konsernitilinpäätöksessä 2016.

4. Tiedot segmenteittäin

City Solutions -divisioona jaettiin 1.3.2017 alkaen kahteen divisioonaan: City Solutions ja Consumer Solutions, jotka raportoivat erillisinä segmentteinään. City Solutions -divisioonan vastuulle kuuluvat kaukolämpö ja -kylmä, jätteen energiahyötykäyttö, biopolttoaineet sekä muut kiertotalouden ratkaisut. Consumer Solutions -divisioonan vastuulle kuuluvat sähkönmyynti Pohjoismaissa, sähkön ja kaasun myynti sekä kaasun jakelu Puolassa sekä asiakaspalvelu Pohjoismaissa (raportoitiin aikaisemmin Muut-segmentissä).

Uuden organisaatorakenteen mukaisesti yhtiöllä on seuraavat segmentit: Generation, City Solutions, Consumer Solutions, Russia ja Muut. Kehitysyksiköt M&A and Solar & Wind Development ja Technology and New Ventures raportoidaan jatkossakin Muut-segmentissä.

Fortum on muuttanut vuoden 2016 vertailutiedot uuden organisaatorakenteen mukaiseksi. Muutetut ja aikaisemmin julkaistut tiedot vuosineljänneksittäin vuodelle 2016 julkaistiin 11.4.2017 ja löytyvät Fortumin internetsivuilta kohdasta Osavuositiedot.

Fortumin liiketoiminnan kausiluonteisuudesta johtuen vertailukelpoinen liikevoitto on yleensä suurempi vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä. Taulukoiden otsikoissa "Edelliset 12 kk" kuvaa raportointihetkeä edeltäviä 12 kuukauden lukuja.

Segmenttitiedot vuosineljänneksittäin	Generation ¹⁾		City Solutions ¹⁾		Consumer Solutions		Russia		Muut		Yhteensä		
	Liite	I/2017	I/2016	I/2017	I/2016	I/2017	I/2016	I/2017	I/2016	I/2017	I/2016	I/2017	I/2016
milj. euroa													
Tuloslaskelman tiedot segmenteittäin													
Ulkoinen liikevaihto		465	451	287	228	242	174	349	249	8	8	1 350	1 110
Sisäinen liikevaihto		10	16	3	0	0	1	0	0	16	16	29	34
Nord Pool netotus ²⁾												-118	-120
Eliminoinnit ²⁾												-29	-34
Liikevaihto	7	474	467	290	228	242	175	349	249	24	24	1 232	989
Vertailukelpoinen käyttökate		166	182	94	70	14	14	168	105	-20	-13	423	357
Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus								0	2			0	2
Poistot		-30	-27	-38	-25	-2	-1	-36	-28	-4	-3	-110	-84
Vertailukelpoinen liikevoitto		136	155	56	44	12	14	132	79	-24	-16	313	275
Arvonalentumiset		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Myyntivoitot ja muut	6	1	0	0	12	0	0	0	32	0	0	1	44
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		92	56	3	2	-21	-9	0	0	1	1	74	50
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	15	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		94	56	3	14	-21	-9	0	32	1	1	76	94
Liikevoitto		230	211	59	58	-9	5	132	111	-23	-15	389	369
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	12	-1	-4	46	48	0	0	1	9	14	14	59	67
Rahoitustuotot ja -kulut												-36	-47
Tuloverot	8											-72	-59
Kauden voitto												340	331
Investoinnit / divestoinnit segmenteittäin													
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	6	0	2	0	5	0	114	0	0	34	3	34	125
Investoinnit käyttöomaisuuteen	10, 11	24	25	21	15	2	0	32	40	94	2	172	82
josta aktivoituja vieraan pääoman menoja		1	0	0	0	0	0	2	4	1	0	4	4
Osakkeiden bruttodivestoinnit	6	0	0	0	33	0	0	0	117	0	0	0	150

1) Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta.

2) Netotus ja eliminoinnit sisältää sisäisten erien eliminoinnit ja Nord Pool netotuksen. Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan onko Fortum tiettyä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sekä Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto

milj. euroa	Liite	Generation		City Solutions		Consumer Solutions		Russia		Muut	
		Edell. 12kk	31.12. 2016	Edell. 12kk	31.12. 2016	Edell. 12kk	31.12. 2016	Edell. 12kk	31.12. 2016	Edell. 12kk	31.12. 2016
Vertailukelpoinen liikevoitto		398	417	76	64	46	48	244	191	-85	-77
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	12	-31	-34	74	76	0	0	30	38	51	51
Oikaisu erään Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		15	16	0	0	0	0	0	0	0	0
Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		382	399	151	140	46	48	275	229	-34	-26
Segmenttien varat kauden lopussa		6 882	6 917	3 250	3 245	361	348	3 662	3 402	779	632
Segmenttien velat kauden lopussa		1 058	1 102	356	371	203	194	142	119	144	117
Vertailukelpoinen sidottu pääoma		5 823	5 815	2 894	2 873	158	154	3 520	3 284	636	514
Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin ¹⁾		5 798	5 820	2 537	2 384	135	109	3 049	2 857	492	422
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %		6,6	6,9	6,0	5,9	34,6	44,3	9,0	8,0	-6,9	-6,1

1) Keskimääräinen sidottu pääoma on laskettu käyttäen vuoden alun ja jokaisen vuosineljänneksen lopun arvoja.

5. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan periaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet ovat yhdenmukaisia vuoden 2016 konsernitilinpäätöksessä esitettyjen tietojen kanssa.

Käypien arvojen hierarkiatasot

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on esitetty seuraavien käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti:

Taso 1: täysin samanlaisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla;

Taso 2: muut tiedot kuin tasoon 1 sisältyvät noteeratut hinnat, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina);

Taso 3: omaisuuserää tai velkaa koskevat tiedot, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat tiedot).

Katso myös laadintaperiaatteet konsernitilinpäätöksen 2016 liitetiedossa 17 Rahoitusvarat ja -velat käypään arvoon.

Rahoitusvarat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016
Pitkäaikaisissa varoissa															
Myytavissa olevat rahoitusvarat ¹⁾	0	1	0				58	45	58				58	46	58
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				7	52	4				-7	-10	-3	0	42	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa	0		0	98	222	98				-23	-99	-31	76	123	67
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				226	284	240							226	284	240
Ei sovelleta suojauslaskentaa				66	85	103							66	85	103
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	6	9	7	0		0				-3	-5	-2	3	4	5
Pitkäaikaisissa varoissa yhteensä	6	10	7	397	643	445	58	45	58	-33	-114	-36	429	585	473
Lyhytaikaisissa varoissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				15	76	9				-14	-13	-9	1	64	0
Ei sovelleta suojauslaskentaa	0	1	0	283	237	381				-148	-172	-293	135	66	88
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				15	4	16							15	4	16
Ei sovelleta suojauslaskentaa				4	52	7							4	52	7
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	78	79	106	2		2				-69	-26	-90	12	53	18
Lyhytaikaisissa varoissa yhteensä	78	80	106	319	369	415	0	0	0	-231	-211	-392	166	238	130
Yhteensä	84	90	113	716	1 012	860	58	45	58	-264	-325	-428	595	823	603

Rahoitusvelat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016	31.3. 2017	31.3. 2016	31.12. 2016
Pitkäaikaisissa veloissa															
Korolliset velat ³⁾				1 270	1 294	1 280							1 270	1 294	1 280
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				23	14	51				-7	-10	-3	16	4	48
Ei sovelleta suojauslaskentaa				101	215	121				-23	-99	-31	78	116	90
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				53	92	70							53	92	70
Ei sovelleta suojauslaskentaa				23	38	51							23	38	51
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	6	17	5	2		0				-3	-5	-2	5	12	3
Pitkäaikaisissa veloissa yhteensä	6	17	5	1 472	1 653	1 573	0	0	0	-33	-114	-36	1 445	1 556	1 542
Lyhytaikaisissa veloissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				34	15	92				-14	-13	-9	20	2	83
Ei sovelleta suojauslaskentaa	0	1	0	284	211	448				-148	-172	-293	136	39	155
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				16	7	10							16	7	10
Ei sovelleta suojauslaskentaa				122	67	130							122	67	130
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	84	80	106	3		2				-69	-26	-90	18	55	18
Lyhytaikaisissa veloissa yhteensä	84	81	106	459	300	682	0	0	0	-231	-211	-392	312	170	396
Yhteensä	90	98	111	1 931	1 953	2 255	0	0	0	-264	-325	-428	1 757	1 726	1 938

1) Myytävissä olevat rahoitusvarat, jotka ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita, koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 58 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 58). Osakkeiden käypää arvoa ei pystytä määrittämään luotettavasti. Nämä sisältävät myös Fortumin omistuksen Fennovoimassa, 18 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 18). Nämä sijoitukset ovat arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä arvonalentumistappioilla.

2) Kun sähkö-, öljy ja muiden hyödykepörssien kanssa tehdyillä standardijohdannais sopimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

3) Osuus joukkovelkakirjalainoista, joihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Korko- ja valuuttajohdannaisien netto käypä arvo on 97 miljoonaa euroa, josta varoja 311 miljoonaa euroa ja velkoja 214 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen Credit Support Annex sopimuksiin, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Maaliskuun 2017 lopussa Fortum oli saanut 109 miljoonaa euroa näistä Credit Support Annex sopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Lisätietoja korollisista veloista on liitetiedossa 14 Korollinen nettovelka sekä liitetiedossa 19 Pantatut varat ja vastuut.

6. Yrityshankinnat ja -myynnit

6.1 Yrityshankinnat

milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Hankitut tytäryhtiöosakkeet (brutto)	34	114	813	733
Hankitut osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	0	8	17	9
Hankitut myytävissä olevat rahoitusvarat	0	3	14	11
Osakehankinnat (brutto)	34	125	844	753

Yrityshankinnat vuoden 2017 aikana

Fortum sai päätökseen kolmen tuulipuiston koko osakekannan hankinnan norjalaiselta Nordkraftilta tammikuussa 2017. Kauppa sisältää jo toiminnassa olevan Nygårdsfjellin tuulipuiston, kuten myös täysin luvitetut Ånstadblåheian ja Sørfjordin projektit. Fortum valmistelelee Ånstadblåheian ja Sørfjordin rakentamista ja arvioi käyttöönoton tapahtuvan vuosina 2018 ja 2019. Näiden kolmen tuulipuiston kapasiteetin arvioidaan valmistuttuaan olevan 170 MW.

Lokakuussa 2016 Fortum käynnisti vähemmistöosakkeiden lunastusprosessin hankkiakseen loput Ekokem Oyj:n osakkeet. Prosessi saatiin päätökseen huhtikuussa 2017, minkä jälkeen Fortum omistaa 100 % yhtiön osakkeista.

Yrityshankinnat vuoden 2016 aikana

31.8.2016 saatettiin päätökseen 81 %:n osake-enemmistön hankinta pohjoismaisesta kiertotalousyhtiö Ekokem Oyj:stä. Velaton kokonaiskauppahinta yhtiön koko osakekannalle on yhteensä noin 680 miljoonaa euroa. Fortum teki myös syyskuun loppuun asti voimassa olleen ostotarjouksen lopuista osakkeista samaan 165 euron osakekohtaiseen hintaan. Joulukuun loppuun mennessä Fortumin omistusosuus oli 98,2 %.

Hankinnan kirjanpito käsittely on vielä alustava, koska kaikkia arvonmääryksiä, erityisesti varauksiin liittyen, ei ole vielä saatu valmiiksi. Vähemmistöosakkeiden lunastusprosessin kautta maksettavat osakkeet sisältyvät kokonaiskauppahintaan. Alustava liikearvo elokuun lopun taseesta tehdyn hankintamenolaskelman perusteella on 141 miljoonaa euroa. Liikearvo aiheutuu pääsääntöisesti tulevaisuuden kasvuodotuksista ja synergiaeduista.

Ekokem on yhdistelty Fortum-konserniin elokuun 2016 lopusta lähtien osana City Solutions -segmenttiä. Tämän osavuositiedon vertailutiedot sisältävät Ekokemin tuloksen 1. syyskuuta 2016 alkaen. Ekokemin osuus City Solutions -segmentin vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen liikevaihdosta oli 67 miljoonaa euroa (syys-joulukuu 2016: 105), vertailukelpoisesta liikevaihdosta 8 miljoonaa euroa (syys-joulukuu 2016: 7) sekä vertailukeloisesta käyttökatteesta 21 miljoonaa euroa (syys-joulukuu 2016: 26).

Fortum teki 8.1.2016 Puolassa julkisen ostotarjouksen Varsovan pörssissä listatun sähkön ja kaasun myyntiyhtiö Grupa DUON S.A.:n (nimi muutettu Fortum Markets Polska S.A.:ksi) kaikista osakkeista. Tarjousaika päättyi 26.2.2016, ja Fortum sai merkintäajan päättymiseen mennessä myyntisitoumuksen osakkeenomistajilta 93,35 prosentista yhtiön osakkeista. Tarjottu osakohtainen hinta oli 3,85 Puolan zlotya. Loput osakkeet hankittiin osakkeenomistajilta pakollisen lunastusmenettelyn kautta samaan osakekohtaiseen hintaan. Huhtikuussa Fortum hankki 100 %:n omistusosuuden ja kesäkuussa osakkeet poistettiin pörssistä.

Tähän osavuositiedon sisältyy Fortum Markets Polska S.A. konsernin tulosvaikutus 1.4.2016 lähtien. Consumer Solutions -segmenttiin sisältyvä liikevaihto vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä oli 81 miljoonaa euroa (huhti-joulukuu 2016: 155), vertailukelpoinen liikevoitto 2 miljoonaa euroa (huhti-joulukuu 2016: 4) ja vertailukelpoinen käyttökate 3 miljoonaa euroa (huhti-joulukuu 2016: 8). Vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä valmistunut lopullinen hankintamenolaskelma perustuu taseeseen per 31.3.2016. Hankintamenolaskelmaan ei tehty olennaisia muutoksia vuoden 2016 tilinpäätöksessä julkistettuihin tietoihin verrattuna.

Fortum hankki 1.4.2016 ruotsalaisen IT-yrityksen Info24:n (nimi muutettu Tingcore AB:ksi) koko osakekannan. Tingcore AB on teollisen internetin palvelujen kehittämiseen erikoistunut yritys. Fortum hankki 21.12.2016 ruotsalaisen Turebergs Recycling AB:n koko osakekannan. Tureberg Recycling AB:n pääliiketoimintaa ovat ympäristörakentaminen, kierrätys ja jätteenpolttolaitosten pohjatuhkan käsittely.

milj. euroa	Ekokem Oyj	Fortum Markets Polska S.A.	Muut	Fortum yhteensä
Maksettu vastike	570	106	15	691
Maksamaton vastike	10		3	13
Vastike yhteensä	580	106	17	703
Hankittujen nettovarojen käypä arvo	440	86	17	543
Kurssierot	0	2	0	2
Liikearvo	141	22	0	163

milj. euroa	Ekokem Oyj			Fortum Markets Polska S.A.			Fortum yhteensä ¹⁾		
	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdis- tukset	Käypä arvo yhteensä	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdis- tukset	Käypä arvo yhteensä	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdis- tukset	Käypä arvo yhteensä
Hankittujen nettovarojen käyvät arvot									
Rahavarat	17		17	8		8	26		26
Käyttöomaisuus	315	387	702	49	34	83	366	438	804
Muut varat	67		67	37		37	108		108
Laskennalliset verovelat	-34	-77	-112	-1	-7	-7	-35	-88	-123
Muu koroton vieras pääoma	-117		-117	-16		-16	-135		-135
Korollinen vieras pääoma	-117		-117	-19		-19	-136		-136
Hankitut nettovarot	131	309	441	58	28	86	194	351	545
Määräysvallattomat omistajat	1	0	1	1		1	2		2
Yhteensä	131	309	440	58	28	86	192	351	543
Bruttoinvestoinnit									
Rahana suoritettu vastike			570			106			691
Rahavarat hankituissa tytäryrityksissä			17			8			26
Hankinnan rahavirta			553			98			664
Maksamaton vastike			10						13
Korollinen velka hankituissa tytäryrityksissä			117			19			136
Bruttoinvestoinnit hankittuihin tytäryrityksiin			680			117			813

1) Sisältää Tingcore AB:n ja Turebergs Recycling AB:n hankitut kirjanpitoarvot ja niille allokoitut käyvät arvot.

6.2 Yritysmyyntit

milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	Edelliset
				12kk
Myydyt tytäryhtiösakkeet (brutto)	0	117	127	10
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	0	33	34	1
Myydyt osakkeet (brutto)	0	150	161	11

Yritysmyyntit vuoden 2017 aikana

Vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen aikana ei ole ollut yritysmyyntejä.

Yritysmyyntit vuoden 2016 aikana

Helmikuussa 2016 Fortum myi 100 %:n omistuksensa tytäryhtiössään OOO Tobolsk CHP:ssä SIBURille, joka on Venäjän suurin integroitu petrokemian- ja kaasunjalostusyhtiö. OOO Tobolsk CHP omistaa Tobolskissa, Länsi-Siperiassa sijaitsevan sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP). Fortum kirjasi kaupasta Russia -segmenttiin vuoden 2016 ensimmäiselle neljännekselle 32 miljoonan euron kertaluonteisen myyntivoiton ennen veroja.

Maaliskuussa 2016 Fortum sai päätökseen 51,4 prosentin omistusosuutensa myynnin virolaisessa kaasun tuonti-, myynti- ja jakelu-yhtiössä AS Eesti Gaasissa. Fortum myi omistusosuutensa Trilini Energy OÜ:lle. Fortum kirjasi kaupasta City Solutions -segmenttiin vuoden 2016 ensimmäiselle neljännekselle noin 11 miljoonan euron kertaluonteisen myyntivoiton ennen veroja.

7. Liikevaihto

milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Sähkönmyynti ilman välillisiä veroja	794	710	2 587	2 671
Lämmön myynti	289	245	648	692
Muut myynnit	149	32	398	515
Yhteensä	1 232	989	3 632	3 875

8. Tuloverot

Tuloverot tammi-maaliskuulta 2017 olivat -72 miljoonaa euroa (I/2016: -59). Efektiivinen tuloverokanta tuloslaskelman mukaan oli 17,4 % (I/2016: 15,0 %). Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta, ilman osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta ja verovapaita myyntivoittoja, oli 20,4 % (I/2016: 18,1 %).

Kesäkuussa 2016 Fortum maksoi Ruotsissa tuloveroja 127 miljoonaa euroa liittyen meneillään olevaan verokiistaan. Fortum on myös maksanut veroja Belgiassa liittyen käynnissä oleviin verokiistoihin. Valitusprosessit ovat kesken ja lainopillisen arvion ja sitä tukevan lausunnon perusteella maksut on kirjattu saamisiksi, 237 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 237), sisältyen verosaamiin. Katso lisätietoja liitetiedosta 20 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt.

9. Osakekohtainen osinko

Vuoden 2016 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti ja yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 4.4.2017. Osinko maksettiin 13.4.2017. Osinkoa ei ole kirjattu osinkovelaksi tässä osavuositiedossa.

Vuoden 2015 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti ja yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 5.4.2016. Osinko maksettiin 14.4.2016.

10. Aineettomien hyödykkeiden muutos

milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Kirjanpitoarvo kauden alussa	467	222	222
Yrityshankinnat	23	58	216
Käyttöomaisuusinvestoinnit	7	0	3
Vähennykset	0	-1	0
Poistot ¹⁾	-6	-4	-19
Uudelleenryhmittelyt	1	2	4
Muuntoerot ja muut muutokset	16	10	39
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	507	289	467

Josta liikearvon osuus

milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden alussa	353	152	152
Muuntoerot	14	9	38
Yrityshankinnat ¹⁾	0	29	163
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden lopussa	367	190	353

1) Katso lisätietoja liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit

11. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden muutos

milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Kirjanpitoarvo kauden alussa	9 930	8 710	8 710
Tytäryhtiöhankinnat	20	51	747
Käyttöomaisuusinvestoinnit	166	82	588
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	-1	0	-6
Vähennykset	-1	-4	-7
Poistot	-104	-80	-355
Myynnit	0	-84	-92
Uudelleenryhmittelyt	-1	-2	-4
Muuntoerot ja muut muutokset	198	97	348
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	10 207	8 770	9 930

12. Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä

milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Kirjanpitoarvo kauden alussa	2 112	1 959	1 959
Osakkuusyritysten hankinnat	0	8	17
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	59	67	131
Saadut osingot	0	0	-54
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	2	-2	0
Myynnit	0	-22	-22
Muuntoerot ja muut muutokset	28	23	81
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	2 201	2 034	2 112

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Fortumin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta vuoden 2017 ensimmäisellä neljänneksellä oli 59 miljoonaa euroa (I/2016: 67), josta Hafslundin osuus oli 14 miljoonaa euroa (I/2016: 14), Territorial Generating Company'n 1 (TGC-1) osuus 1 miljoonaa euroa (I/2016: 9) ja Fortum Värmen osuus 44 miljoonaa euroa (I/2016: 44).

Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti Hafslundin ja TGC-1:n tulos sisältyy Fortumin lukuihin edellisen neljänneksen julkaistujen lukujen perusteella, sillä tavallisesti viimeisin osavuositarkastus ei ole vielä saatavilla.

13. Korolliset saamiset

milj. euroa	Tasearvo	Käypä arvo	Tasearvo	Käypä arvo
	31.3.2017	31.3.2017	31.12.2016	31.12.2016
Pitkäaikaiset lainasaamiset osakkuusyrityksiltä	686	731	704	744
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteisyrityksiltä	193	215	182	206
Muut pitkäaikaiset korolliset saamiset	99	99	99	99
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä	977	1 045	985	1 049
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	216	216	395	395
Korolliset saamiset yhteensä	1 193	1 261	1 380	1 444

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy saamia osakkuus- ja yhteisyrityksiltä yhteensä 879 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 886). Näihin sisältyy saamia 667 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 686) ruotsalaisilta ydinvoima-osakkuusyrityksiltä OKG AB:lta ja Forsmarks Kraftgrupp AB:lta, joita rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistussuhteiden suhteessa.

TVO:n rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortumin osakassaaminen liittyy Olkiluoto 3 -ydinvoimalan rakentamiseen oli 31.3.2017 120 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 120). Tämän lisäksi yhtiö on sitoutunut antamaan projektille korkeintaan 75 miljoonaa euroa lisärahoitusta.

Korolliset saamiset sisältää myös 133 miljoonan euron (vuoden 2016 lopussa: 131) saamisen venäläiseltä kaasunjalostus- ja petrokemianyhtiöltä SIBURilta liittyy myytyihin OOO Tobolsk CHP:n osakkeisiin.

Lyhytaikaiset korolliset saamiset sisältää 178 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 360) pantattuja rahavaroja, jotka on pääasiassa annettu vakuudeksi hyödykejohdannaispörsseille. Pantattujen varojen määrä on kasvoi 2016 johtuen siitä, että uusi EMIR-asetus edellyttää täysimääräisiä vakuuksia.

Vuoden 2016 lopussa Nasdaqin markkinatakaus termiinisolpimuksille päättyi ja kaupankäynti siirtyi termiineistä päivittäin selvitetäviin futuureihin. Fortumin rahavirtalaskelmassa futuurien päivittäinen selvitys näytetään käyttöpääoman muutoksessa, kun taas pantattujen rahavarojen muutokset esitetään investointien rahavirrassa.

14. Korollinen nettovelka

Nettovelka				
milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016	
Korolliset velat	4 875	6 070	5 107	
Likvidit varat	5 222	8 228	5 155	
Nettovelka	-347	-2 158	-48	

Nettovelka lasketaan korollisten velkojen ja likvidien varojen erotuksena vähentämättä korollisia saamisia, määrältään 1 193 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 1 380). Korolliset saamiset sisältävät pääasiassa pitkäaikaiset osakaslainat osittain omistetuille ydinvoimayhtiöille. Katso lisätietoja liitetiedosta 13 Korolliset saamiset.

Korolliset velat	Tasearvo		Käypä arvo	
	31.3.2017	31.3.2017	31.12.2016	31.12.2016
milj. euroa				
Joukkovelkakirjalainat	3 032	3 259	3 329	3 609
Lainat rahoituslaitoksilta	391	422	393	425
Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 129	1 188	1 094	1 156
Muut pitkäaikaiset korolliset velat ¹⁾	151	163	151	157
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä ²⁾	4 702	5 033	4 967	5 348
Lyhytaikaiset korolliset velat	173	173	140	140
Yhteensä	4 875	5 206	5 107	5 488

1) Sisältää lainat suomalaisilta eläkelaitoksilta 58 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 58) ja muita lainoja 93 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 93).

2) Tasearvot sisältävät pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden 646 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 499).

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta sisältää Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvän osan sekä lainauksen TVO:n kautta.

Vuoden 2016 ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum lisäsi takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Teollisuuden Voimalta 35 miljoonalla eurolla yhteensä 1 129 miljoonaa euroon. Maaliskuussa Fortum maksoi takaisin kaksi SEK määräistä joukkovelkakirjalainaa vasta-arvolta 290 miljoonaa euroa (2 750 miljoonaa Ruotsin kruunua).

Lyhytaikainen rahoitus sisälsi maaliskuun 2017 lopussa 109 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 135) Credit Support Annex sopimuksia. Korollinen velka väheni ensimmäisen neljänneksen aikana 232 miljoonaa euroa 5 107 miljoonasta eurosta 4 875 miljoonaa euroon.

Pääasiassa euro- ja Ruotsin kruunumääräisistä lainoista koostuvan lainasalkun keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 2,0 % (vuoden 2016 lopussa: 2,1 %). Osa ulkoisista lainoista, 858 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 805), on vaihdettu johdannais sopimuksilla Venäjän ruplamääräisiksi. Näiden lainojen keskimääräinen korkokulu kauden lopussa oli 11,0 % sisältäen Venäjän ruplasuojauksen kulut (vuoden 2016 lopussa: 11,4 %). Koko lainasalkun keskimääräinen korkokulu johdannaisineen oli kauden lopussa 3,6 % (vuoden 2016 lopussa: 3,5 %).

Korollisten lainojen erääntyminen	
milj. euroa	31.3.2017
2017 ¹⁾	378
2018	586
2019	803
2020	69
2021	538
2022 ja myöhemmin	2 501
Yhteensä	4 875

1) Sisältäen käteisvakuuksia 109 miljoonaa euroa perustuen Credit Support Annex sopimuksiin. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Likvidit varat				
milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016	
Talletukset ja arvopaperit, joiden maturiteetti yli 3 kuukautta	2 484	3 788	3 475	
Rahat ja pankkisaamiset	2 738	4 440	1 679	
Yhteensä	5 222	8 228	5 155	

Likvidit varat lisääntyivät vuoden ensimmäisen neljänneksen aikana 67 miljoonaa euroa, 5 155 miljoonasta eurosta 5 222 miljoonaa euroon.

Likvidit varat sisältävät talletuksia ja rahaa pankkitileillä 4 537 miljoonaa euroa ja yritystodistuksia 685 miljoonaa euroa. Talletukset ja arvopaperit koostuvat määräaikaista talletuksista ja yritystodistuksista, joiden maturiteetti on yli 3 mutta alle 12 kuukautta. Sijoitusten keskikorko ilman Venäjän talletuksia 31.3.2017 oli -0,09% (vuoden 2016 lopussa: -0,01 %). OAO Fortumissa likvidien varojen määrä oli 236 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 105), joiden keskimääräinen korkotuotto tilinpäätöspäivänä oli 8,5 %.

Likvideistä varoista 4 640 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 4 663) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, joilla on hyvä (investment grade) luottoluokitus. Lisäksi 562 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 377) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, jotka konsernin luotonvalvonta on erikseen arvioinut ja hyväksynyt.

15. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin konsernitaseen erät Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Ydinvoimaan liittyvät varaukset liittyen ydinjätehuoltoon koskevat Loviisan ydinvoimalaa.

Fortumilla on myös vähemmistöosuksia ydinvoimayhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa sekä omistukset OKG Aktiebolagissa (OKG) ja Forsmarks Kraftgrupp AB:ssa (Forsmark) Ruotsissa. Vähemmistöosuudet on luokiteltu osakkuus- ja yhteisyrityksiksi ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä. Yhtiöt Suomessa ja Ruotsissa toimivat omakustannusperiaatteella. Omistajat ostavat sähköä paikallisen kirjanpitoikäntönnön mukaisesti lasketulla tuotantokustannushinnalla, joka sisältää myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot.

Sekä Suomessa että Ruotsissa ydinvoimaoperaattorit ovat lakisääteisesti velvollisia huolehtimaan laitosten käytöstäpoistamisesta ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta (ydinjätehuolto). Molemmissa maissa ydinvoimaoperaattorit ovat veloitettuja turvaamaan ydinjätehuollon rahoittamisen suorittamalla maksuja viranomaisten hallinnoimiin ydinjäterahastoihin. Ydinvoimaoperaattoreiden pitää myös antaa vakuuksia taatakseen riittävät varat laitosten tulevista käytöstäpoistoista ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

15.1 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat kokonaan omistetuissa ydinvoimalaitoksissa, Loviisa

milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	837	818	830
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	837	818	830
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergiain mukaan	1 141	1 094	1 141
Rahastotavoite	1 125	1 094	1 125
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 125	1 094	1 094
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	288	276	264

Loviisan ydinvoimalaitoksen lainmukainen vastuu

Työ- ja elinkeinoministeriön joulukuussa 2016 tekemään päätökseen perustuva lainmukainen vastuu 31.3.2017 oli yhteensä 1 141 miljoonaa euroa.

Lainmukainen vastuu perustuu vuosittain tehtävään kustannusarvioon sekä joka kolmas vuosi tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Uusi tekninen suunnitelma valmistui vuonna 2016. Uuden teknisen suunnitelman myötä lainmukainen vastuu kasvoi johtuen käytetyn ydinpolttoaineen välivarastointiin ja loppusijoittamiseen liittyvien kustannusarvioiden päivityksestä. Lainmukainen vastuu määritetään olettaen, että laitoksen käytöstäpoisto tapahtuisi arviointivuotta seuraavan vuoden alussa.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa

Suomen ydinenergiain mukaisesti Fortumilla on veloitte kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta. Viranomaiset päättävät Fortumin rahastotavoitteen Valtion ydinjätehuoltorahastossa samassa yhteydessä, kun lainmukaisen vastuun määrä päätetään vuosittain joulukuussa. Fortum suorittaa ydinjätehuoltomaksuja Valtion ydinjätehuoltorahastoon kyseisten päätösten mukaisesti. Nykyinen rahastotavoite perustuu joulukuun 2016 päätökseen ja on yhteensä 1 125 miljoonaa euroa.

IFRS-standardin mukainen ydinvoimaan liittyvä varaus ja rahasto-osuus

Ydinvoimaan liittyvät varaukset sisältävät käytöstäpoistamista ja käytetyn polttoaineen loppusijoittamista varten tehdyt varaukset. IAS 37:n mukaan lasketut ydinvoimaan liittyvät varaukset kasvoivat 7 miljoonaa euroa vuoden 2016 lopusta ja olivat 837 miljoonaa euroa 31.3.2017. Varaukset perustuvat samoihin tulevien kustannusten kassavirtoihin kuin lainmukainen vastuu, mutta lainmukaista vastuuta ei diskontata nykyarvoon.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 31.3.2017 oli 1 125 miljoonaa euroa, kun taas rahasto-osuuden tasearvo vastaavalla hetkellä oli 837 miljoonaa euroa. Fortumin rahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Rahasto on IFRS:n näkökulmasta yllirahastoitu yhteensä 288 miljoonaa euroa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy IFRS:n näkökulmasta yllirahastoitu, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan liikevoittoon aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu. Edellä mainittua kirjausta ei sisällytetä Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon, katso liitetieto 4 Tiedot segmenteittäin.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain. (Katso liitetieto 14 Korollinen nettovelka sekä liitetieto 19 Pantatut varat ja vastuut).

15.2 Ydinvoimalaitokset osakkuus- ja yhteisyrityksissä

OKG, Forsmark ja TVO ovat omakustannusperiaatteella toimivia yrityksiä, joista omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan sisältäen myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot. Fortum kirjaa laskutetut kustannukset paikallisten kirjanpitosäännösten mukaisina. Laskutetun sähköntuotantokustannuksen lisäksi Fortum kirjaa IFRS-oikaisuja Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti. Oikaisut sisältävät myös Fortumin osuudet yhtiöiden ydinjäterahastoista ja ydinvoimaan liittyvistä varauksista.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty yhtiöiden ydinjäterahastojen ja -varausten määrät (100%) sekä Fortumin osuudet näistä.

TVO:n ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
TVO:n taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	959	978	955
TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	959	978	955
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	0	0	0
TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergialain mukaan	1 450	1 369	1 450
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 428	1 369	1 380
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	469	391	425

TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus rahastosta perustuvat samoihin periaatteisiin kuin yllä on kuvattu Loviisan ydinvoimalan osalta.

TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta Suomessa on IFRS-näkökulmasta ylirahoitettu 469 miljoonaa euroa (josta Fortumin osuus on 125 miljoonaa euroa), koska TVO:n osuus rahastosta 31.3.2017 oli 1 428 miljoonaa euroa ja tasearvo 959 miljoonaa euroa.

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum käyttää oikeuttaan lainata rahastolta TVO:n kautta omistusosuutensa mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedosta 14 Korollinen nettovelka.

OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat ¹⁾			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	3 429	3 220	3 297
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	3 103	3 048	3 068
Nettomäärä	-327	-172	-229
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	-127	-68	-106

1) Kirjattu Fortumin laadintaperiaatteiden mukaan. Yhtiöiden erillistilinpäätöksiä ei laadita IFRS-standardien mukaan.

Ydinvoimaoperaattorien omistama Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) huolehtii Ruotsissa kaikesta ydinjätehuollosta ydinvoimaoperaattorien puolesta. SKB:n toimintaa rahoittaa Ruotsin Valtion Ydinjätehuoltorahasto, joka puolestaan on ydinvoimaoperaattoreiden rahoittama.

Ydinjätehuoltomaksujen lisäksi ydinvoimayhtiöt antavat takauksia kattamattomien vastuiden ja ennakoimattomien tapahtumien vakuudeksi. Fortumin antamat takaukset ydinvoima-osakkuusyritysten puolesta esitetään liitetiedossa 19 Pantatut varat ja vastuut.

Ydinjätehuoltomaksujen ja -vastuiden tarkistus tehdään kolmen vuoden välein viranomaispäätöksellä Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) esityksestä. Esitys perustuu SKB:n laatimaan kustannusarvioon. Nykyiset maksut ja vakuudet on päätetty vuosille 2015-2017. SKB on tehnyt uuden teknisen suunnitelman vuonna 2016. Vuonna 2017 SKB lähettää ehdotetun teknisen suunnitelman SSM:lle, jonka jälkeen Ruotsin hallitus päättää ydinjättemaksuista ja vastuista vuosille 2018-2020. Ydinjättemaksut perustuvat tulevaisuuden kustannusennusteisiin olettaen että ydinvoimalan yksiköiden käyttöikä 40 vuotta.

16. Muut varaukset

milj. euroa	Ympäristövaraukset			Muut varaukset		
	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Varaukset kauden alussa	47	2	2	82	96	96
Yrityshankinnat	0	0	44	0	0	4
Varausten lisäys	0	0	1	12	2	14
Käytetyt varaukset	0	0	0	-4	-9	-25
Käyttämättömien varausten purku	0	0	0	0	-2	-9
Diskonttauksen purkautuminen	-1	0	0	0	0	0
Kurssierot	0	0	0	0	0	2
Varaukset kauden lopussa	47	2	47	90	87	82
Lyhytaikaiset varaukset ¹⁾	1	0	1	9	9	11
Pitkäaikaiset varaukset	45	2	46	80	78	70

1) Sisältyy tase-erään ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma.

Ympäristövaraukset muodostuvat pääasiassa kaatopaikkojen peitto- ja valvontavelvoitteista sekä saastuneiden alueiden puhdistusvelvoitteista. Varauksista suurimman osan arvioidaan tulevan käytetyksi seuraavien 10-15 vuoden kuluessa. Ympäristövarauksien kasvu vuonna 2016 oli pääosin seurausta Ekokemin hankinnasta (katso liitetieto 6 Yrityshankinnat ja -myynnit).

Inkoon hiilivoimalaitoksen käytöstäpoistamisvaraus sisältyy muihin varauksiin.

17. Vuokrasopimukseen liittyvät sitoumukset

milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Vuoden sisällä erääntyvät	18	13	16
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	58	24	31
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	50	23	27
Yhteensä	126	60	74

Vuokrasopimukseen liittyvien sitoumusten kasvu on pääosin seurausta Espoossa sijaitsevan pääkonttorin uudesta vuokrasopimuksesta.

18. Investointisitoumukset

milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	443	486	467
Aineettomat hyödykkeet	0	4	0
Yhteensä	443	490	467

Fortum on myös sitoutunut rahoittamaan enintään 100 miljoonalla eurolla (vuoden 2016 lopussa: 100) Voimaosakeyhtiö SF:ää liittyen sen osuuteen Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen Suomessa. Lisäksi Fortumin jäljellä oleva suora rahoitussitoumus liittyen jätepolttolaitetta käyttävään sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokseen Liettuan Kaunaksessa on enintään 22 miljoonaa euroa. Voimalaitosinvestointi toteutetaan Fortumin ja Lietuvos Energijan yhdessä omistaman Kauno Kogeneraciné Jėgainėn kautta.

Lisätietoa osakkuus- ja yhteisyritysten osakaslainasitoumuksista, katso liitetieto 13 Korolliset saamiset.

19. Pantatut varat ja vastuut

milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Omasta puolesta pantatut varat			
Lainoista			
Pantit	288	316	291
Kiinteistökiinnitykset	137	137	137
Muista sitoumuksista			
Pantit	197	170	379
Kiinteistökiinnitykset	99	118	99
Vastuut omasta puolesta			
Muut vakuudet ja vastuut	212	193	205
Vastuut osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta			
Takaukset	604	621	603

Lainojen vakuudeksi pantatut varat

Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastosta. Fortumilla on tätä lainaa varten vakuutena Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattuina olevien osakkeiden arvo 31.3.2017 oli 269 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 269).

Virolainen Fortum Tartu (Fortumin omistusosuus 60 %) on antanut kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 96 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 96) lainan vakuudeksi. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (vuoden 2016 lopussa: 41) kiinteistökiinnitykset.

Lisätietoja näihin kiinnityksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 14 Korollinen nettovelka.

Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Pantit -erään sisältyy myös pantattuja rahavaroja 166 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 345), jotka on annettu Nasdaq OMX Commodities Europessa, kansainvälisissä ICE- ja EEX-pörsseissä sekä Puolan sähköpörsissä (TGE) käytävän sähkö- ja maakaasukaupan sekä hiilidioksidipäästöoikeuksilla käytävän kaupan vakuudeksi ja 21 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 21) tuulipuiston rakentamista varten Venäjällä. Katso myös liitetieto 13 Korolliset saamiset.

Fortum on antanut Valtion ydinjätehuoltorahastolle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 99 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 99). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainmukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistosta ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Suomen ydinenergialain mukaan Fortum on veloitettu maksamaan tarvittavat varat Valtion ydinjätehuoltorahastoon kattaakseen lainmukaiset vastuut. Mahdollinen kattamaton lainmukainen vastuu liittyy rahastolle suoritettavien maksujen jaksottamiseen, katso lisää liitetiedosta 15 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat. Kiinnitysten arvo tarkistetaan vuosittain toisen neljänneksen aikana perustuen edellisvuoden vaihteessa päivitettyyn lainmukaiseen vastuuseen ja rahastotavoitteeseen.

Omasta puolesta annetut vakuudet

Fortum omistaa Suomessa Meri-Porin hiililauhdevoimalan, johon Teollisuuden Voima Oyj:llä (TVO) on sopimukseen perustuva 45,45 %:n osallistumisoikeus. Osallistumissopimuksen nojalla Fortumin on annettava vakuus TVO:lle mahdollisen sopimusrikkomuksen varalta. Vakuus on määrältään 125 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 125).

Vastuut osakkuusyritysten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annettavat vastuut koostuvat pääasiassa Fortumin ydinvoimaosakkuusyrityksille (Teollisuuden Voima Oyj, Forsmarks Kraftgrupp AB ja OKG AB) annetuista takauksista. Takauksia koskien vuosia 2015-2017 on annettu Forsmarks Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta. Takausten määrä oli 31.3.2017 yhteensä 5 393 miljoonaa Ruotsin kruunua eli 566 miljoonaa euroa (vuoden 2016 lopussa: 565 miljoonaa euroa). Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta on annettu kahdenlaisia takauksia. Rahoitusmäärä (Financierings belopp) annetaan ydinjätehuoltorahaston tarkasteluhetken mukaisen alijäämän kattamiseksi olettaen, että rahastoon ei suoriteta lisämaksuja. Alijäämä lasketaan ennakoidun kulun sekä veloitteen kattamiseksi tarkoitettujen varojen erotuksena laskentahetkellä. Lisämäärä (Kompletterings belopp) annetaan sellaisen alijäämän kattamiseksi, joka voi muodostua ennakoimattomien tapahtumien seurauksena. Fortumin Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta antamat rahoitusmäärät olivat 3 843 miljoonaa Ruotsin kruunua (403 miljoonaa euroa) ja lisämäärät 1 550 miljoonaa Ruotsin kruunua (163 miljoonaa euroa) 31.3.2017.

Teollisuuden Voima Oyj:n puolesta annettu takaus ydinjätehuoltorahastolle oli 38 miljoonaa euroa 31.3.2017 (vuoden 2016 lopussa: 38). Takaus kattaa ydinjätehuoltomaksujen jaksotuksesta aiheutuvan lainmukaisen vastuun maksamattoman osuuden sekä ennakoimattomien tapahtumien riskin.

Fortumilla on vähemmistöosuuksia yhtiöissä, jotka omistavat ydinvoimalaitoksia Suomessa ja Ruotsissa. Nämä yhtiöt käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, missä Fortumin osuus yhtiöiden varoista ja veloista esitetään taseessa nettomääräisenä. Lisätietoa Loviisan ydinvoimalaitokseen sekä Fortumin Ruotsin ja Suomen vähemmistöomisteisten ydinvoimaosakkuusyritysten liittyvistä varoista ja veloista on esitetty liitetiedossa 15 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Muut vastuut

Fortum Oil and Gas Oy:n vuoden 2004 jakautumisen seurauksena Fortumin kokonaan omistamalla Fortum Heat and Gas Oy:llä on yhteinen vastuusitoumus Neste Oyj:n kanssa. Vastuusitoumus perustuu osakeyhtiölain (734/1978) 14a luvun 6§:n säädökseen.

20. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Suomessa

Suomessa ei ole verovaateita tai -oikeudenkäyntejä, joiden vaikutus olisi olennainen.

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Ruotsissa

Fortum on saanut Ruotsissa vuosittain vuosien 2009-2012 tuloverotuksia koskevia jälkiverotuspäätöksiä 2011-2013 joulukuussa sekä 2014 lokakuussa. Veroviranomaisten kannan mukaan Fortumin tulee maksaa lisää tuloveroa vuosilta 2009-2012 vuosina 2004-2005 ruotsalaisten tytäryhtiöiden välillä toteutettuun lainojen uudelleen kohdistamiseen sekä vuosilta 2010-2012 vuonna 2008 toteutuneen TGC 10:n (nykyään OAO Fortum) osakkeiden hankinnan rahoittamiseen liittyen. Veroviranomaisten vaateet perustuvat vuonna 2009 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia. Fortum on valittanut veroviranomaisten päätöksistä.

Huhtikuussa 2016 Tukholman hallinto-oikeus Ruotsissa antoi päätöksensä koskien tilikautia 2009-2012. Osa päätöksistä oli myönteisiä Fortumille. Tuomioistuimien vuosia 2010-2012 koskevat TGC 10:n osakkeiden rahoittamiseen liittyvät verotuspäätökset kokonaisuudessaan. Tuomioistuin hylkäsi kuitenkin suurimman osan Fortumin muista valituksista vuosilta 2009-2012, jotka koskivat vuosina 2004-2005 toteutettua lainojen uudelleen kohdistamista ruotsalaisten tytäryhtiöiden välillä. Fortum on eri mieltä tuomioistuimen tulkinnasta siltä osin kun tuomioistuin hyväksyi Ruotsin veroviranomaisten vaatimukset. Tämän johdosta Fortum on kesäkuussa 2016 jättänyt valituksen Tukholman valitustuomioistuimeen. Fortumille myönteiset hallinto-oikeuden päätökset ovat tulleet lainvoimaisiksi ja lopullisiksi heinäkuussa 2016.

Lisäksi Fortum on saanut vuotta 2013 ja 2014 koskevat jälkiverotuspäätökset Ruotsissa joulukuussa 2015 ja joulukuussa 2016. Päätökset koskevat Fortumin alankomaalaisen rahoitusyhtiön ruotsalaisille konserniyhtiöille myöntämiä lainoja. Näihin lainoihin liittyvät korkotulot on verotettu Alankomaissa. Ruotsin veroviranomainen katsoo kuitenkin vain puolet kunkin lainan koroista vähennyskelpoisiksi eli liiketoimintalähtöisiksi. Muita korkoja verottaja ei pidä vähennyskelpoisina. Päätökset perustuvat vuonna 2013 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia ja Fortum on valittanut päätöksistä. Tapaukset ovat vireillä hallinto-oikeudessa.

Lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella osavuositarkastukseen ei ole tehty verovarauksia yllä mainituista Ruotsin verovaateista ja -oikeudenkäynneistä, eikä Fortumin oikeudellinen näkemys ole siten muuttunut. Mikäli veroviranomaisten päätökset jäävät voimaan valitusprosessin jälkeen, vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 389 miljoonaa Ruotsin kruunua (41 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2009, 347 miljoonaa Ruotsin kruunua (36 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2010, arviolta 301 miljoonaa Ruotsin kruunua (32 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2011, 69 miljoonaa Ruotsin kruunua (7 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2012 ja 273 miljoonaa Ruotsin kruunua (29 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2013 ja 282 miljoonaa Ruotsin kruunua (30 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2014. Lisäksi vuosien 2009-2012 osalta korkokulun vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 69 miljoonaa Ruotsin kruunua (7 miljoonaa euroa). Vuosia 2009-2012 koskevat lisäverot ja korko on jo maksettu kesäkuussa 2016, yhteensä 1 175 miljoonaa Ruotsin kruunua (123 miljoonaa euroa) ja lainopillisen arvion mukaisesti ne on kirjattu saamiseksi.

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Belgiassa

Fortum on saanut vuosien 2008-2011 tuloveroja koskevat jälkiverotuspäätökset Belgiassa. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum EIF NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja on valittanut päätöksestä. Ensimmäisen asteen tuomioistuin Antwerpenissa hylkäsi Fortumin valituksen vuosilta 2008 ja 2009 kesäkuussa 2014. Fortumin näkemyksen mukaan päätös oli perusteeton ja Fortum valitti asiassa valitustuomioistuimeen.

Tammikuussa 2016 Forum sai myönteisen päätöksen valitustuomioistuimesta, jossa tuomioistuin hylkäsi veroviranomaisten tulkinnan ja vuoden 2008 verotuspäätös poistettiin. Veroviranomaiset olivat tyytymättömiä päätökseen ja valittivat päätöksestä korkeimpaan oikeuteen, Hof van Cassatie'in maaliskuussa 2016. Fortumin valitukset koskien vuosia 2009-2011 ovat edelleen vireillä ja Fortum arvioi myös näiden valitusten noudattavan vuotta 2008 koskevan lopullisen päätöksen linjauksia. Osavuositarkastukseen ei lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarausta. Vaadittujen jälkiverojen määrä on vuoden 2008 osalta noin 36 miljoonaa euroa, vuoden 2009 osalta noin 27 miljoonaa euroa, vuoden 2010 osalta noin 15 miljoonaa euroa ja vuoden 2011 osalta noin 21 miljoonaa euroa. Kyseessä olevat verot on jo maksettu. Jos verot palautetaan Fortumille, Fortum tulee saamaan 7 %:n koron maksamilleen summille.

Marraskuussa 2015 Fortum sai Belgian veroviranomaisilta jälkiverotuspäätöksen koskien vuotta 2012. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum Project Finance NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja on valittanut päätöksestä. Vuosia 2008-2011 koskevan periaatteellisen kannan mukaisesti osavuositarkastukseen ei ole tehty asiasta verovarausta. Vaaditun jälkiveron määrä vuoden 2012 osalta on noin 15 miljoonaa euroa. Verot on jo maksettu.

Oikeudenkäynnit osakkuusyhtiöissä

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3), omistamiensa Teollisuuden Voima Oyj - osakkeiden (TVO) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Olkiluoto 3-laitosyksikön rakennustekniset työt ovat pääosin valmiit. Sähkö-, automaatio- ja mekaaniset asennukset ovat edelleen kesken. Huhtikuussa 2016 jätettiin käyttöluupihakemus työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM). Käyttöhenkilökunnan simulaattorikoulutus käynnistyi helmikuussa 2017. Turbiinilaitoksen käyttöönoton ensimmäinen vaihe on valmistunut. Osa järjestelmistä ja komponenteista pidetään käytössä, osa on säilönnässä erillisen suunnitelman mukaisesti. Tammikuussa 2017 turbiinilaitoksella aloitettiin säilönnän purku. Laitostoimittajan, AREVA-Siemens, syyskuussa 2014 päivitetyn aikataulun mukaan laitosyksikön säännöllinen sähköntuotanto alkaa vuoden 2018 lopulla. Joulukuussa 2008 OL3 laitostoimittaja aloitti Kansainvälisen kauppakamarin sääntöjen mukaisen välimiesmenettelyn ja toimitti vaateen koskien OL3:n viivästymistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Laitostoimittajan helmikuussa 2016 päivittämä rahamääräinen vaatimus on kokonaisuudessaan noin 3,5 miljardia euroa. Summa perustuu laitostoimittajan päivittämään analyysiin tapahtumista syyskuuhun 2014 asti ja joidenkin vaateiden osalta joulukuun 2014 loppuun asti.

TVO jätti asiassa vuonna 2012 kanteen ja vastineen. TVO:n heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen arvio yhtiön kustannuksista ja menetyksistä on noin 2,6 miljardia euroa joulukuuhun 2018 asti, joka on OL3:n säännöllisen sähköntuotannon alkamisajankohta. Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt (AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG) ovat laitostoimitussopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista.

Välimiesoikeus teki lopullisen ja sitovan osapäätöksen marraskuussa 2016. Osapäätös käsitteli riidan alkuvaiheiden asioita, kuten aikataulua, lisensiointia ja lisensioitavuutta sekä järjestelmäsuunnittelua. Tämä käsitti monia niistä tosiasioista, joihin TVO perustaa päävaateensa laitostoimittajaa vastaan, kuten myös tietyt keskeisiä asioita, joihin laitostoimittajan vaateet TVO:ta vastaan perustuvat. Osapäätöksessä ratkaistiin lopullisesti suurin osa käsitellyistä asioista TVO:n eduksi ja toisaalta hylättiin suurin osa laitostoimittajan väitteistä näiltä osin. Osapäätös ei ottanut kantaa osapuolten esittämiin rahamääräisiin vaatimuksiin. Välimiesmenettely on edelleen kesken ja lisää osapäätöksiä on tulossa ennen lopullista päätöstä, jolla välimiesoikeus määrittää osapuolten korvausvelvollisuudet.

Areva julkaisi vuonna 2016 suunnitelman liiketoimintansa uudelleenjärjestelystä. Suunnitelma sisältää ilmeisesti Areva NP:n liiketoiminnan siirtämisen, OL3-projektia ja eräitä muita toimintoja lukuun ottamatta, uuteen yhtiöön, joka on tarkoitus myydä EDF:lle. AREVA ja EDF julkaisivat 16. marraskuuta sitovan sopimuksen järjestelystä, jonka on ilmoitettu tulevan valmiiksi vuoden 2017 jälkipuoliskolla. Järjestelyn toimeenpano edellyttää päätöksiä ja hyväksyntöjä muun muassa valtioneuvoston ja fuusioon liittyen. Euroopan Unionin komissio teki tammikuussa 2017 valtioneuvoston liittyen ehdollisen päätöksen. TVO edellyttää, että järjestelyssä kaikki laitostoimittajan velvollisuudet hoidetaan laitostoimitussopimuksen mukaisesti ja että OL3-projektin loppuunsaattaminen varmistetaan laitostoimittajan ilmoittaman aikataulun mukaisesti eli vuoden 2018 lopulla.

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi jotkin konserniyhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin normaaliin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riita-asioissa. Johdon mukaan näillä asioilla ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

21. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin kuuluvat osapuolet on esitetty Fortumin vuoden 2016 tilinpäätöksessä. Vuonna 2017 ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. 31.8.2016 Fortum saattoi päätökseen Ekokem Oyj:n hankinnan yhtiön neljältä suurimmalta osakkeenomistajalta, jotka edustivat noin 81 %:a osakkeenomistajista. Suomen valtio oli yksi suurimmista omistajista 34 %:n osakeomistuksellaan. Lisätietoa liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2016 lopussa oli 50,76 %. Vuonna 2017 omistusosuus ei ole muuttunut.

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	I/2017	I/2016	2016
Myynnit	22	15	105
Ostot	148	140	536
Korot lainasaamisista	4	4	16

Avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	879	806	886
Myyntisaamiset	13	12	20
Muut saamiset	17	15	17
Pitkäaikaiset velat	285	274	278
Ostovelat	3	5	6
Muut velat	7	4	6

22. Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

26.4.2017 Fortum ja Oslon kaupunki sopivat järjestelevänsä uudelleen omistuksensa Hafslund ASA:ssa, yhdessä Pohjoismaiden suurimmista pörssilistatuista energiayhtiöistä. Järjestelyn toteutuminen edellyttää Oslon kaupunginvaltuuston (Bystret) hyväksynnän, tarpeelliset viranomaishyväksynnät sekä tavanomaisten kaupan ehtojen täyttyminen. Järjestely odotetaan saatavan päätökseen vuoden 2017 kolmannen vuosineljänneksen aikana.

27.4.2017 Fortum ja RUSNANO päättivät 50/50 yhteistyösopimuksesta, jonka tavoite on varmistaa mahdollisuus takuuhinnan piirissä (CSA) olevan tuulivoiman rakentamiseen Venäjällä. RUSNANO on Venäjän valtion omistama kehitysyritys. Yhteistyön eteneminen riippuu useista tekijöistä, kuten Venäjällä edellytettävistä tuulivoimakomponenttien kotimaisuusvaatimuksista sekä huutokauppojen tuloksista.

23. Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate (EBITDA =Tulos ennen korkoja, veroja ja poistoja)	=	Liikevoitto + poistot
Vertailukelpoinen käyttökate	=	Käyttökate - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät - tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Arvonalentumiset + myyntivoitot ja muut + tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset + ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Arvonalentumiset	=	Arvonalentumiset + niihin liittyvät varaukset (pääasiassa käytöstä poistoon liittyvät)
Myyntivoitot ja muut	=	Myyntivoitot, transaktiokulut ja muut
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	=	Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat johdannaisinstrumentit, joihin ei voida soveltaa suojauslaskentaa IAS 39 mukaisesti.
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	=	IFRIC tulkinnan nro 5 mukainen vaikutus, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.
Oikaisu liittyen osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	=	Oikaisu liittyen IAS 39 -kirjauksiin, merkittäviin myyntivoittoiin sekä arvonalentumisiin
Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta	=	Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta
Investoinnit käyttöomaisuuteen	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoidut korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassaolevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassaolevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassaolevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuusyrittöosakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin sijoituksiin. Investoitujen tytäryhtiöosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta (tappiosta) + oikaisu liittyen osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta}}{\text{Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset

23. Tunnuslukujen laskentakaavat

Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Valtion ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaissopimusten käypään arvoon arvostamisesta)
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - likvidit varat
Velkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Vertailukelpoinen käyttökate}}$
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$
Korkokate sisältäen aktivoitut vieraan pääoman menot	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut - aktivoitut vieraan pääoman menot}}$
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$
Oma pääoma/osake, euroa	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$
Efektiivinen tuloverokanta	=	$\frac{\text{Tuloverot}}{\text{Voitto ennen veroja}}$
Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta	=	$\frac{\text{Tuloverot - verokannan muutoksen vaikutukset}}{\text{Voitto ennen veroja ilman osakkuus- ja yhteisyritysten voittoja ja verottomia myyntivoittoja tai -tappioita}}$
Edelliset 12 kk	=	Raportointihetkeä edeltävät 12 kuukautta

Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat

Sähkön kulutus				
TWh	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Pohjoismaat	114	117	390	387
Venäjä	283	279	1 027	1 031
Tjumen	25	24	94	94
Tseljabinsk	9	9	35	35
Venäjän Uralin alue	70	69	259	260

Keskimääräiset hinnat				
	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	31,1	24,0	26,9	28,7
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	32,9	30,4	32,4	33,1
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma euroa/MWh	31,8	24,1	29,2	31,1
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall euroa/MWh	31,7	23,1	29,0	31,1
Sähkön spot-hinta Venäjän Euroopan puoleisilla ja Uralin alueilla, RUB/MWh ¹⁾	1 180	1 147	1 204	1 210
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	585	498	481	503
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	41,3	25,2	29,0	33,1
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 614	3 614	3 614	3 614
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	157	149	140	142
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	980	871	815	844
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh ¹⁾	1 034	1 018	1 054	1 059
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	5	6	5	5
Hilli (ICE Rotterdam), USD/tonni	81	45	59	68
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	55	35	45	49

1) Ilman kapasiteettitariffia.

2) Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

Vesivarastot				
TWh	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016	
Pohjoismaiset vesivarastot	38	48	75	
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	41	41	83	

Vienti / tuonti				
TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-3	-4	-10	-8
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	1	2	6	5
Vienti / tuonti Pohjoismaat, Yhteensä	-2	-2	-4	-3

Venäjän sähköreformi				
%	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Osuus sähkön myynnistä vapautetulla sähkön hinnalla	81%	82%	81%	80%

Saavutetut sähkön myyntihinnat				
	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Generation-segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa, EUR/MWh	32,6	30,7	31,0	31,6
Russia-segmentin sähkönhinta, RUB/MWh	1 868	1 666	1 734	1 790
Russia-segmentin sähkönhinta, EUR/MWh ¹⁾	29,8	20,7	23,5	26,0

¹⁾ Muunnettu käyttäen keskiarvoa.

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Sähköntuotanto				
TWh	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Sähköntuotanto Euroopassa	12,9	14,3	47,5	46,1
Sähköntuotanto Venäjällä	6,9	7,4	25,5	25,0
Yhteensä	19,8	21,7	73,1	71,2

Lämmöntuotanto				
TWh	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Lämmöntuotanto Euroopassa	2,8	2,6	7,1	7,3
Lämmöntuotanto Venäjällä	8,2	8,8	20,7	20,1
Yhteensä	11,0	11,4	27,8	27,4

Sähkötuotantokapasiteetti segmenteittäin				
MW	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016	
Generation ¹⁾	8 038	8 016	8 039	
City Solutions	760	717	760	
Russia	4 482	4 483	4 482	
Muut	155	45	53	
Yhteensä	13 434	13 261	13 334	

1) Kapasiteetti sisältää Meri-Porin 308 MW, joka on Energiaviraston tehoreservissä heinäkuusta 2017 kesäkuuhun 2020. Kapasiteetti sisältää Oskarshaminin 1 - yksikön (205 MW), joka ajetaan alas kesäkuun 2017 lopussa.

Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin				
MW	31.3.2017	31.3.2016	31.12.2016	
City Solutions	3 818	3 707	3 818	
Russia	9 920	10 125	9 920	
Yhteensä	13 738	13 832	13 738	

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa				
TWh	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Vesi- ja tuulivoima	5,3	6,5	20,8	19,6
Ydinvoima	6,7	6,8	24,1	24,0
Lämpövoima	0,5	0,5	1,4	1,4
Yhteensä	12,5	13,9	46,2	44,8

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa				
%	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Vesi- ja tuulivoima	42	47	45	40
Ydinvoima	54	49	52	57
Lämpövoima	4	4	3	3
Yhteensä	100	100	100	100

Sähkönmyynti				
milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	Edelliset 12kk
Sähkönmyynti Euroopassa	558	537	1 893	1 914
Sähkönmyynti Venäjällä	235	172	691	754
Sähkönmyynti muissa maissa	1	1	3	3
Yhteensä	794	710	2 587	2 671

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Lämmönmyynti				Edelliset
milj. euroa	I/2017	I/2016	2016	12kk
Lämmönmyynti Euroopassa	176	170	449	455
Lämmönmyynti Venäjällä	113	76	199	236
Yhteensä	289	245	648	692

Sähkönmyynti alueittain				Edelliset
TWh	I/2017	I/2016	2016	12kk
Suomi	5,8	6,8	22,8	21,8
Ruotsi	8,5	9,0	28,8	28,3
Venäjä	7,9	8,3	29,5	29,1
Muut maat	1,2	0,9	3,6	3,9
Yhteensä	23,4	25,1	84,7	83,0

Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasolla.

Lämmönmyynti alueittain				Edelliset
TWh	I/2017	I/2016	2016	12kk
Venäjä	8,2	9,0	20,7	19,9
Suomi	1,5	1,4	3,6	3,7
Puola	1,6	1,6	3,6	3,6
Muut maat	0,7	0,6	1,5	1,6
Yhteensä	12,0	12,5	29,4	28,9